Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 24 ta' Awwissu 2022
(OR. en)

11898/22
ADD 1

Fajl Interistituzzjonali: 2022/0253(NLE)

ASIE 61
COASI 132
CONOP 77
COTER 210
POLCOM 100
SUSTDEV 146
PI 105
GENDER 136
JAI 1103
MIGR 235
COHAFA 80
COHOM 93
CODRO 2
COMPET 659
TELECOM 346
RECH 473
CLIMA 408
ENER 403
TRANS 537
TOUR 57
EDUC 295
CULT 89
ENV 812
POLMAR 47
SAN 490
AGRI 381
EMPL 313
STATIS 37

PROPOSTA

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	24 ta' Awwissu 2022
lil:	Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill
Nru dok. Cion:	COM(2022) 426 final Annex
Suġġett:	ANNESS tal- Proposta għal Deċiżjoni tal-Kunsill dwar l-iffirmar, f'isem l-Unjoni Ewropea, u l-applikazzjoni provviżorja tal-Ftehim Qafas ta' Sħubija u Kooperazzjoni Komprensivi bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u r-Renju tat-Tajlandja, min-naħa l-oħra

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuż id-dokument COM(2022) 426 final Annex.

Mehmuż: COM(2022) 426 final Annex

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 23.8.2022
COM(2022) 426 final

ANNEX

ANNESS

tal-

Proposta għal Deċiżjoni tal-Kunsill

dwar l-iffirmar, f'isem l-Unjoni Ewropea, u l-applikazzjoni provviżorja tal-Ftehim Qafas ta' Sħubija u Kooperazzjoni Komprensivi bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u r-Renju tat-Tajlandja, min-naħa l-oħra

ANNESS

FTEHIM QAFAS

TA' SĦUBIJA U KOOPERAZZJONI KOMPRENSIVI

BEJN L-UNJONI EWROPEA

U L-ISTATI MEMBRI TAGĦHA, MINN NAĦA WAĦDA,

U R-RENJU TAT-TAJLANDJA, MIN-NAĦA L-OĦRA

L-UNJONI EWROPEA, minn hawn 'il quddiem imsejħa "l-Unjoni" jew "l-UE",

u

IR-RENJU TAL-BELĠJU,

IR-REPUBBLIKA TAL-BULGARIJA,

IR-REPUBBLIKA ĊEKA,

IR-RENJU TAD-DANIMARKA,

IR-REPUBBLIKA FEDERALI TAL-ĠERMANJA,

IR-REPUBBLIKA TAL-ESTONJA,

L-IRLANDA,

IR-REPUBBLIKA ELLENIKA,

IR-RENJU TA' SPANJA,

IR-REPUBBLIKA FRANĊIŻA,

IR-REPUBBLIKA TAL-KROAZJA,

IR-REPUBBLIKA TALJANA,

IR-REPUBBLIKA TA' ĊIPRU,

IR-REPUBBLIKA TAL-LATVJA,

IR-REPUBBLIKA TAL-LITWANJA,

IL-GRAN DUKAT TAL-LUSSEMBURGU,

L-UNGERIJA,

IR-REPUBBLIKA TA' MALTA,

IR-RENJU TAN-NETHERLANDS,

IR-REPUBBLIKA TAL-AWSTRIJA,

IR-REPUBBLIKA TAL-POLONJA,

IR-REPUBBLIKA PORTUGIŻA,

IR-RUMANIJA,

IR-REPUBBLIKA TAS-SLOVENJA,

IR-REPUBBLIKA SLOVAKKA,

IR-REPUBBLIKA TAL-FINLANDJA,

IR-RENJU TAL-IŻVEZJA,

l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea, minn hawn ’il quddiem imsejħa “l-Istati Membri”,

min-naħa,

u

IR-RENJU TAT-TAJLANDJA, minn hawn ’il quddiem imsejjaħ “it-Tajlandja”,

min-naħa l-oħra,

minn hawn ’il quddiem imsejħin flimkien “il-Partijiet”,

WAQT LI JIKKUNSIDRAW ir-rabtiet tradizzjonali ta’ ħbiberija bejn il-Partijiet u r-rabtiet storiċi, politiċi u ekonomiċi mill-qrib li jagħqduhom;

WAQT LI JAGĦTU importanza partikolari lin-natura komprensiva tar-relazzjoni reċiproka tagħhom;

WAQT LI JAFFERMAW MILL-ĠDID ir-rabta tagħhom mal-prinċipji demokratiċi u mad-drittijiet tal-bniedem u mal-libertajiet fundamentali kif stabbiliti fid-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem, adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti (AĠNU) fl-10 ta’ Diċembru 1948, u strumenti internazzjonali rilevanti oħra tad-drittijiet tal-bniedem;

WAQT LI JAFFERMAW MILL-ĠDID ir-rabta tagħhom mal-prinċipji tal-istat tad-dritt u tal-governanza tajba, u x-xewqa tagħhom li jippromwovu l-progress ekonomiku u soċjali għall-popli tagħhom, filwaqt li jqisu r-rekwiżiti tal-protezzjoni ambjentali u l-prinċipji tal-iżvilupp sostenibbli, kif ukoll l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli, adottata mir-Riżoluzzjoni tal-AĠNU Nru 70/1 tal-25 ta' Settembru 2015;

WAQT LI JIRRIKONOXXU l-istatus tat-Tajlandja bħala pajjiż li qiegħed jiżviluppa u filwaqt li jqisu l-livelli rispettivi ta' żvilupp tal-Partijiet;

WAQT LI JIRRIKONOXXU l-ħtieġa li jiġu promossi kemm il-kunċetti kif ukoll l-objettivi tan-nonproliferazzjoni kif ukoll tad-diżarm permezz ta' strumenti internazzjonali u reġjonali rilevanti sabiex jiġi miġġieled il-periklu kkawżat mill-armi ta' qerda massiva (AQM). L-adozzjoni b'kunsens tar-Riżoluzzjoni 1540 (2004) tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-Nazzjonijiet Uniti (KSNU) tissottolinja l-impenn tal-komunità internazzjonali kollha fil-ġlieda kontra l-proliferazzjoni ta' tali armi. Fit-12 ta' Diċembru 2003, il-Kunsill Ewropew adotta Strateġija kontra l-Proliferazzjoni tal-Armi ta' Qerda Massiva, u fis-17 ta' Novembru 2003 il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea adotta politika tal-Unjoni Ewropea dwar l-integrazzjoni tal-politiki ta' nonproliferazzjoni fir-relazzjonijiet tal-Unjoni ma' pajjiżi terzi. It-Tajlandja, bħala membru tal-Assoċjazzjoni tan-Nazzjonijiet tax-Xlokk tal-Asja (ASEAN), hija firmatarju fundatur tat-Trattat dwar Żona Ħielsa mill-Armi Nukleari fl-Asja tax-Xlokk, li ġie ffirmat f'Bangkok fil-15 ta' Diċembru 1995;

BILLI l-Partijiet jirrikonoxxu r-rabtiet bejn id-diżarm, il-kontroll tal-armi, il-paċi u s-sigurtà, u l-iżvilupp, u jinnotaw li kooperazzjoni aktar mill-qrib bejn il-Partijiet fil-promozzjoni tal-implimentazzjoni tal-istrumenti internazzjonali rilevanti tista' twassal għal progress lejn l-ilħuq tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) tan-NU u dinja aktar sigura;

BILLI l-Partijiet iqisu t-terroriżmu bħala theddida għas-sigurtà globali u jixtiequ jintensifikaw id-djalogu u l-kooperazzjoni tagħhom fil-ġlieda kontra t-terroriżmu, f'konformità mar-riżoluzzjonijiet rilevanti tal-KSNU, b'mod partikolari r-Riżoluzzjoni 1373 (2001) tal-KSNU, il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid li r-rispett għad-drittijiet tal-bniedem għal kulħadd u għall-istat tad-dritt huma l-bażi fundamentali għall-ġlieda kontra t-terroriżmu;

WAQT LI JERĠGĦU JAFFERMAW li l-aktar reati serji li jħassbu l-komunità internazzjonali kollha kemm hi ma jistgħux jibqgħu mhux ikkastigati u li l-prosekuzzjoni effettiva kontra tagħhom trid tiġi żgurata billi jittieħdu miżuri fil-livell nazzjonali u billi tissaħħaħ il-koperazzjoni globali;

WAQT LI JERĠGĦU JAFFERMAW id-determinazzjoni għall-ġlieda kontra reati serji ta' tħassib internazzjonali;

WAQT LI JIRRIKONOXXU l-importanza tal-Ftehim ta' Kooperazzjoni li ġie ffirmat fis-7 ta' Marzu 1980 bejn il-Komunità Ekonomika Ewropea u l-Indoneżja, il-Malażja, il-Filippini, Singapore u t-Tajlandja – pajjiżi membri tal-ASEAN, u tal-protokolli ta' adeżjoni sussegwenti tiegħu;

WAQT LI JIRRIKONOXXU l-importanza li jsaħħu r-relazzjoni eżistenti bejn il-Partijiet bil-ħsieb li jtejbu l-kooperazzjoni bejniethom, u l-impenn komuni tagħhom li jikkonsolidaw, iqawwu u jiddiversifikaw ir-relazzjonijiet tagħhom f'oqsma ta' interess reċiproku fuq il-bażi tar-rispett għas-sovranità, l-ugwaljanza, in-nondiskriminazzjoni, ir-rispett għall-ambjent naturali u l-benefiċċju reċiproku;

WAQT LI JIRRIKONOXXU li t-Tajlandja u l-Unjoni Ewropea għandhom l-aspirazzjoni komuni li jiksbu emissjonijiet effiċjenti fir-riżorsi, inklużivi, innovattivi, netti żero u ekonomiji ekoloġiċi, u li l-iskambju ta' esperjenzi fl-implimentazzjoni tal-politiki domestiċi tagħhom jista' jtejjeb l-eżiti tagħhom u jħaffef it-twettiq tal-SDGs tan-NU;

WAQT LI JESPRIMU l-impenn sħiħ tagħhom li jippromwovu l-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet kollha tiegħu, inkluż l-protezzjoni ambjentali u l-kooperazzjoni effettiva għall-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima u l-implimentazzjoni effettiva tal-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima (UNFCCC), adottata f'Rio de Janeiro fid-9 ta' Mejju 1992, u l-Ftehim ta' Pariġi, adottat f'Pariġi fit-12 ta' Diċembru 2015, kif ukoll il-promozzjoni u l-implimentazzjoni effettivi ta' standards tax-xogħol u soċjali rikonoxxuti internazzjonalment;

WAQT LI JIŻGURAW f'dan ir-rigward li ħadd ma huwa se jitħalla jibqa' lura;

WAQT LI JENFASIZZAW l-importanza tal-approfondiment tar-relazzjonijiet u l-kooperazzjoni f'oqsma bħall-migrazzjoni;

WAQT LI JIKKONFERMAW ix-xewqa tagħhom li jsaħħu, f'konformità sħiħa mal-attivitajiet imwettqa f'oqfsa reġjonali, il-kooperazzjoni bejn iż-żewġ Partijiet, ibbażata fuq valuri komuni u fuq il-benefiċċju reċiproku;

WAQT LI JIRRIKONOXXU l-importanza mogħtija mill-Partijiet lill-prinċipji u r-regoli li jirregolaw il-kummerċ internazzjonali kif jinsabu b'mod partikolari fil-Ftehim ta' Marrakesh li Jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (il-Ftehim tad-WTO), li sar f'Marrakesh fil-15 ta' April 1994, u lill-ħtieġa li dawn jiġu applikati b'mod trasparenti u mhux diskriminatorju;

WAQT LI JINNOTAW li, fil-każ li l-Partijiet jiddeċiedu, fil-qafas ta' dan il-Ftehim, li jidħlu fi ftehimiet speċifiċi fl-Ispazju ta' Libertà, Sigurtà u Ġustizzja li jistgħu jiġu konklużi mill-UE skont it-Titolu V tal-Parti Tlieta tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, id-dispożizzjonijiet ta' tali ftehimiet futuri speċifiċi ma jkunux jorbtu lill-Irlanda sakemm l-UE, simultanjament mal-Irlanda fir-rigward tar-relazzjonijiet bilaterali preċedenti tagħha, ma tinnotifikax lit-Tajlandja li l-Irlanda intrabtet minn tali ftehimiet speċifiċi futuri bħala parti mill-UE f'konformità mal-Protokoll Nru 21 dwar il-pożizzjoni tal-Irlanda fir-rigward tal-ispazju ta' Libertà, Sigurtà u Ġustizzja, anness mat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u mat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea. B'mod simili, kwalunkwe miżura sussegwenti interna tal-UE li kellha tiġi adottata skont l-imsemmi Titolu V ta' hawn fuq biex jiġi implimentat dan il-Ftehim ma torbotx lill-Irlanda sakemm din ma tkunx innotifikat ix-xewqa tagħha li tieħu sehem jew taċċetta tali miżuri f'konformità mal-Protokoll Nru 21. Jinnotaw ukoll li tali ftehimiet speċifiċi futuri jew tali miżuri sussegwenti interni tal-UE jaqgħu taħt il-Protokoll Nru 22 dwar il-pożizzjoni tad-Danimarka annessa ma' dawk it-Trattati,

FTIEHMU KIF ĠEJ:

TITOLU I

NATURA U AMBITU

ARTIKOLU 1

Prinċipji Ġenerali

1. Ir-rispett għall-prinċipji demokratiċi, id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali, kif stipulat fid-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem u strumenti internazzjonali rilevanti oħrajn dwar id-drittijiet tal-bniedem, kif ukoll għall-prinċipju tal-istat tad-dritt, jirfed il-politiki domestiċi u internazzjonali tal-Partijiet u jikkostitwixxi element essenzjali ta' dan il-Ftehim.

2. Il-Partijiet jikkonfermaw l-impenn tagħhom li jippromwovu l-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet kollha tiegħu, li jikkooperaw biex jindirizzaw l-isfidi tat-tibdil fil-klima u l-globalizzazzjoni, u li jikkontribwixxu għall-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli.

3. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-impenn tagħhom lejn id-Dikjarazzjoni ta' Pariġi dwar l-Effikaċja tal-Għajnuna, li ġiet adottata fl-2005, u jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni bil-għan li jtejbu aktar l-andament tal-iżvilupp.

4. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid ir-rabta tagħhom mal-prinċipji ta' governanza tajba u l-ġlieda kontra l-korruzzjoni fil-livelli kollha, b'mod partikolari billi jqisu l-obbligi internazzjonali tagħhom.

5. Il-Partijiet jaqblu li l-attivitajiet ta' kooperazzjoni fl-ambitu ta' dan il-Ftehim għandhom iqisu l-bżonnijiet u l-kapaċitajiet rispettivi tagħhom.

ARTIKOLU 2

Għanijiet tal-Kooperazzjoni

Fid-dawl tas-sħubija stabbilita sew tagħhom, il-Partijiet jaqblu dwar relazzjoni li tħares 'il quddiem b'perspettiva aktar strutturata u strateġika, valuri kondiviżi u kwistjonijiet ta' interess reċiproku, u jimpenjaw ruħhom li jkollhom djalogu komprensiv u jippromwovu aktar kooperazzjoni bejniethom fis-setturi kollha ta' interess komuni. L-isforzi tagħhom se jkunu b'mod partikolari mmirati biex:

(a) irawmu l-kooperazzjoni, fuq bażi bilaterali u multilaterali, fil-fora u l-organizzazzjonijiet reġjonali u internazzjonali rilevanti kollha involuti fi kwistjonijiet koperti minn dan il-Ftehim;

(b) jistabbilixxu kooperazzjoni dwar il-ġlieda kontra l-proliferazzjoni tal-AQM;

(c) jistabbilixxu djalogu dwar reati serji ta' tħassib internazzjonali;

(d) jistabbilixxu kooperazzjoni dwar il-prevenzjoni u l-ġlieda kontra t-terroriżmu u reati tranżnazzjonali;

(e) jiżguraw il-kundizzjonijiet għaż-żieda u l-iżvilupp tal-kummerċ u l-investiment, flimkien mal-promozzjoni tagħhom, bejn il-Partijiet għall-vantaġġ reċiproku tagħhom filwaqt li jiżguraw ir-rispett tal-prinċipji u r-regoli tad-WTO u b'mod li jappoġġa l-objettiv ta' żvilupp sostenibbli u li jippromwovi ktajjen tal-provvista sostenibbli u prattiki kummerċjali responsabbli;

(f) jistabbilixxu kooperazzjoni fl-oqsma kollha ta' interess reċiproku relatati mal-kummerċ u l-investiment, sabiex tiġi promossa l-implimentazzjoni tal-prinċipji u r-regoli tad-WTO, biex jiġu ffaċilitati l-flussi sostenibbli tal-kummerċ u tal-investiment u biex jiġu evitati u jitneħħew l-ostakli għall-kummerċ u għall-investiment, b'mod li jkun konsistenti mal-inizjattivi reġjonali tal-UE-ASEAN li għaddejjin bħalissa u dawk futuri u għall-iżvilupp sostenibbli u komplementari għalihom, kif ukoll li jikkontribwixxi għal dawn;

(g) jistabbilixxu kooperazzjoni fil-qasam tal-libertà, is-sigurtà u l-ġustizzja, inkluż l-istat tad-dritt u l-kooperazzjoni ġudizzjarja u legali, il-protezzjoni tad-*data* personali, il-migrazzjoni, il-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus, il-kriminalità organizzata u d-drogi illeċiti;

(h) jistabbilixxu kooperazzjoni fis-setturi l-oħra kollha ta' interess reċiproku, b'mod partikolari l-politika makroekonomika u l-istituzzjonijiet finanzjarji, l-ippjanar tal-iżvilupp, il-governanza tajba fil-qasam tat-taxxa, il-ġlieda kontra l-korruzzjoni, ir-responsabbiltà soċjali korporattiva, il-politika industrijali u l-intrapriżi mikro, żgħar u ta' daqs medju (MSME), is-soċjetà tal-informazzjoni, ix-xjenza, it-teknoloġija u l-innovazzjoni, l-ekonomija b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, ċirkolari u ekoloġika, il-bijoekonomija, it-tibdil fil-klima, l-enerġija, it-trasport, ir-riċerka u l-iżvilupp (R&Ż), l-edukazzjoni u t-taħriġ, il-kultura, it-turiżmu, id-drittijiet tal-bniedem, l-ugwaljanza bejn il-ġeneri, l-ambjent u r-riżorsi naturali, l-agrikoltura u l-iżvilupp rurali, is-saħħa, l-istatistika, is-soċjetà bbażata fuq l-għarfien, is-sikurezza alimentari, kwistjonijiet fitosanitarji u veterinarji, l-impjiegi u l-affarijiet soċjali;

(i) isaħħu l-parteċipazzjoni tal-Partijiet fi programmi ta' kooperazzjoni subreġjonali, reġjonali u trilaterali miftuħa għall-parteċipazzjoni tal-Parti l-oħra;

(j) isaħħu r-rwoli u l-profili tal-Partijiet fir-reġjuni rispettivi ta' xulxin b'diversi mezzi, inklużi l-iskambji kulturali, l-użu tat-teknoloġiji tal-informazzjoni u tal-komunikazzjoni (ICT) u l-edukazzjoni;

(k) jippromwovu l-fehim reċiproku bejn poplu u ieħor permezz tal-kooperazzjoni fost diversi entitajiet mhux governattivi bħal gruppi ta' riflessjoni, akkademiċi, is-soċjetà ċivili, u l-media, fil-forma ta' seminars, konferenzi, interazzjoni bejn iż-żgħażagħ, eżerċizzji taċ-ċiberspazju, taħriġ, skambji u attivitajiet oħrajn.

ARTIKOLU 3

Armi ta' Qerda Massiva

1. Il-Partijiet jikkunsidraw li l-proliferazzjoni tal-AQM u tal-mezzi tat-twassil tagħhom, kemm lil atturi statali kif ukoll lil oħrajn li ma humiex, tirrappreżenta waħda mill-aktar theddidiet serji għall-istabbiltà u għas-sigurtà internazzjonali. Għalhekk, il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw u jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra l-proliferazzjoni tal-AQM kif ukoll tal-mezzi tat-twassil tagħhom permezz ta' konformità sħiħa mal-obbligi eżistenti tagħhom skont it-trattati u l-ftehimiet dwar id-diżarm internazzjonali u n-nonproliferazzjoni, u obbligi internazzjonali oħrajn li huma rilevanti, u permezz tal-implimentazzjoni nazzjonali ta' dawn, fi ħdan il-qafas tan-NU, inklużi r-riżoluzzjonijiet tal-KSNU. Il-Partijiet jaqblu li din id-dispożizzjoni tikkostitwixxi element essenzjali ta' dan il-Ftehim.

2. Barra minn hekk, il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw u jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra l-proliferazzjoni tal-AQM u l-mezzi ta' twassil tagħhom u għall-promozzjoni tal-implimentazzjoni ta' strumenti internazzjonali dwar id-diżarm billi:

(a) jieħdu passi biex isiru parti għall-istrumenti internazzjonali rilevanti l-oħra kollha u li jimplimentawhom bis-sħiħ;

(b) f'konformità mal-obbligi internazzjonali rispettivi tagħhom, isaħħu l-effettività tal-kontrolli nazzjonali tal-esportazzjoni, filwaqt li jikkontrollaw l-esportazzjoni u t-tranżitu ta' oġġetti relatati mal-AQM, inkluż il-kontroll tal-użu aħħari tal-AQM fuq teknoloġiji b'użu doppju kif xieraq, u b'mezzi effettivi ta' infurzar legali jew amministrattiv, inklużi penali effettivi u miżuri preventivi għall-ksur tal-kontrolli tal-esportazzjoni, inkluż, b'mod partikolari, permezz tal-kooperazzjoni u l-bini tal-kapaċitajiet;

(c) jippromwovu l-implimentazzjoni sħiħa u effettiva tat-Trattat dwar in-Nonproliferazzjoni tal-Armi Nukleari (TNP), iffirmat f'Londra, f'Moska u f'Washington, D.C. fl-1 ta' Lulju 1968, bħala l-pedament tar-reġim globali tan-nonproliferazzjoni u d-diżarm nukleari, u element importanti fl-iżvilupp ta' applikazzjonijiet għall-enerġija nukleari għal skopijiet paċifiċi, tal-Konvenzjoni dwar l-Armi Bijoloġiċi u Tossiniċi – il-Konvenzjoni dwar il-Projbizzjoni tal-Iżvilupp, il-Produzzjoni u l-Ħażna ta' Armi Batterjoloġiċi (Bijoloġiċi) u Tossiniċi (BTWC), iffirmata f'Londra, f'Moska u f'Washington, D.C. fl-10 ta' April 1972, u tal-Konvenzjoni dwar l-Armi Kimiċi (CWC), iffirmata f'Pariġi u fi New York fit-13 ta' Jannar 1993;

3. Il-Partijiet jaqblu li jistabbilixxu djalogu regolari li se jakkumpanja u jikkonsolida dawn l-elementi. Dan id-djalogu jista' jsir fuq bażi reġjonali.

ARTIKOLU 4

Armi Ħfief u ta' Kalibru Żgħir u Armi Konvenzjonali oħra

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-manifattura, it-trasferiment u ċ-ċirkolazzjoni illeċiti ta' armi ħfief u ta' kalibru żgħir, inkluż il-munizzjon tagħhom, kif ukoll l-akkumulazzjoni eċċessiva tagħhom, il-ġestjoni insuffiċjenti tal-ħażniet u s-sigurtà u t-tixrid mhux ikkontrollat tagħhom, li għandhom firxa wiesgħa ta' konsegwenzi umanitarji u soċjoekonomiċi, ikomplu joħolqu theddida serja għall-paċi u s-sigurtà internazzjonali, kif ukoll għall-iżvilupp sostenibbli fil-livelli individwali, lokali, nazzjonali, reġjonali u internazzjonali.

2. Il-Partijiet jaqblu li josservaw u jimplimentaw kompletament l-obbligi rispettivi tagħhom sabiex jindirizzaw il-kummerċ illeċitu ta' armi ħfief u ta' kalibru żgħir, inkluż il-munizzjon tagħhom, skont ftehimiet internazzjonali eżistenti u r-riżoluzzjonijiet tal-KSNU, kif ukoll l-impenji tagħhom fil-qafas ta' strumenti internazzjonali oħrajn applikabbli f'dan il-qasam, bħall-Programm ta' Azzjoni tan-NU għall-Prevenzjoni, il-Ġlieda kontra u l-Qerda tal-Kummerċ Illeċitu tal-Armi Ħfief u ta' Kalibru Żgħir fl-Aspetti Kollha Tiegħu, adottat mill-AĠNU fl-20 ta' Lulju 2001.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' sistemi ta' kontroll domestiċi għat-trasferiment ta' armi konvenzjonali f'konformità mal-obbligi internazzjonali tagħhom, u l-għan u l-iskop tat-Trattat dwar il-Kummerċ tal-Armi (TKA), adottat mir-Riżoluzzjoni tal-AĠNU Nru 67/234B tat-2 ta' April 2013. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li japplikaw dawn il-kontrolli b'mod responsabbli, bħala kontribut għall-paċi, għas-sigurtà u għall-istabbiltà internazzjonali u reġjonali, u għat-tnaqqis tat-tbatija tal-bnedmin, kif ukoll għall-prevenzjoni tad-diverżjoni ta' armi konvenzjonali. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu d-djalogu u l-kooperazzjoni tagħhom fil-qasam tal-kontroll tal-esportazzjoni.

4. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni tagħhom u jfittxu koordinazzjoni, komplementarjetà u sinerġija fl-isforzi tagħhom relatati mal-prevenzjoni u l-eradikazzjoni tal-kummerċ illeċitu ta' armi ħfief u ta' kalibru żgħir, trasferimenti ta' armi konvenzjonali u sistemi nazzjonali ta' kontroll tal-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' armi konvenzjonali.

ARTIKOLU 5

Reati Serji ta' Tħassib Internazzjonali

Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid li l-aktar reati serji li jħassbu l-komunità internazzjonali kollha kemm hi ma jistgħux jibqgħu ma jiġux ikkastigati u li l-prosekuzzjoni kontra tagħhom għandha tiġi żgurata billi jittieħdu miżuri fil-livell nazzjonali jew internazzjonali kif xieraq u billi tiżdied il-kooperazzjoni internazzjonali f'konformità mal-liġijiet nazzjonali tagħhom.

ARTIKOLU 6

Il-Kooperazzjoni fil-Prevenzjoni u l-Ġlieda kontra t-Terroriżmu

1. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-importanza tal-ġlieda kontra t-terroriżmu b'rispett sħiħ għall-istat tad-dritt, id-dritt internazzjonali, b'mod partikolari l-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti, iffirmata f'San Francisco fis-26 ta' Ġunju 1945, u r-riżoluzzjonijiet rilevanti tal-KSNU, id-dritt dwar id-drittijiet tal-bniedem, u d-dritt umanitarju internazzjonali. F'dan il-qafas u filwaqt li titqies l-Istrateġija Globali tan-NU kontra t-Terroriżmu inkluża fir-Riżoluzzjoni tal-AĠNU Nru 60/288 tat-8 ta' Settembru 2006, kif riveduta aktar tard, kif ukoll id-Dikjarazzjoni Konġunta tal-ASEAN-UE dwar il-Kooperazzjoni għall-Ġlieda kontra t-Terroriżmu, adottata fit-28 ta' Jannar 2003, il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw fil-prevenzjoni u s-soppressjoni tat-terroriżmu fil-forom u l-manifestazzjonijiet kollha tiegħu.

2. Il-Partijiet għandhom jagħmlu dan b'mod partikolari:

(a) fil-qafas tal-implimentazzjoni sħiħa tar-Riżoluzzjonijiet tal-KSNU 1267 (1999), 1373 (2001), 1822 (2008), 2242 (2015), 2396 (2017) u 2462 (2019), u riżoluzzjonijiet rilevanti oħra tan-NU, konvenzjonijiet u strumenti internazzjonali;

(b) billi jiskambjaw informazzjoni dwar gruppi u individwi terroristiċi u n-networks ta' appoġġ tagħhom f'konformità mad-dritt internazzjonali u l-liġijiet nazzjonali tagħhom;

(c) billi jikkooperaw dwar il-mezzi, inkluż it-tagħmir, u l-metodi użati sabiex jiġi miġġieled it-terroriżmu, inkluż f'oqsma u taħriġ tekniku, u bi skambju ta' esperjenzi fir-rigward tal-prevenzjoni tat-terroriżmu u r-reklutaġġ;

(d) billi jikkooperaw, sabiex japprofondixxu l-kunsens internazzjonali dwar il-ġlieda kontra t-terroriżmu u l-finanzjament tat-terroriżmu, u l-użu ħażin tat-teknoloġija tal-informazzjoni għal skopijiet terroristiċi, u billi jaħdmu biex jilħqu ftehim dwar il-Konvenzjoni Komprensiva dwar it-Terroriżmu Internazzjonali, sabiex jiġu kkomplementati l-istrumenti eżistenti tan-NU u strumenti internazzjonali applikabbli oħra għall-ġlieda kontra t-terroriżmu;

(e) billi jikkondividu l-aħjar prattiki fil-qasam tal-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem fil-ġlieda kontra t-terroriżmu.

TITOLU II

KOOPERAZZJONI BILATERALI, REĠJONALI U INTERNAZZJONALI

ARTIKOLU 7

Kooperazzjoni f'Organizzazzjonijiet Reġjonali u Internazzjonali

1. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jikkooperaw u jiskambjaw fehmiet f'fora u f'organizzazzjonijiet reġjonali u internazzjonali, b'mod partikolari fi ħdan in-NU u l-organizzazzjonijiet u l-aġenziji speċjalizzati tagħha, inkluż, iżda mhux limitat għall-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO), ir-Relazzjonijiet ta' Djalogu bejn l-ASEAN u l-UE, b'mod partikolari fil-kuntest tas-Sħubija Strateġika bejn l-ASEAN u l-UE, il-Forum Reġjonali tal-ASEAN (ARF), u l-Laqgħa Asja-Ewropa (ASEM).

2. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jikkooperaw u jiskambjaw fehmiet dwar kwistjonijiet ekonomiċi u kwistjonijiet relatati oħrajn f'fora u organizzazzjonijiet reġjonali u internazzjonali inkluż, *inter alia*, l-ASEM, il-UNCTAD u d-WTO u l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprjetà Intellettwali (WIPO).

ARTIKOLU 8

Kooperazzjoni Bilaterali u Reġjonali

1. Għal kull settur ta' djalogu u ta' kooperazzjoni fl-ambitu ta' dan il-Ftehim, u filwaqt li jagħtu l-importanza dovuta lill-materji li jaqgħu taħt kooperazzjoni bilaterali, il-Partijiet se jaqblu li jwettqu attivitajiet relatati fuq livell bilaterali jew reġjonali jew permezz ta' kombinazzjoni ta' dawn iż-żewġ oqfsa. Meta jagħżlu l-qafas xieraq, il-Partijiet se jfittxu li jimmassimizzaw l-impatt fuq il-partijiet kollha interessati u jsaħħu l-involviment tagħhom, filwaqt li jagħmlu l-aħjar użu mir-riżorsi disponibbli u jqisu l-fattibilità politika u istituzzjonali, u jiżguraw il-koerenza ma' attivitajiet oħra li jinvolvu lill-Istati Membri tal-UE u dawk tal-ASEAN.

2. Il-Partijiet jistgħu, skont kif ikun xieraq, jiddeċiedu li jestendu l-appoġġ finanzjarju lejn attivitajiet ta' kooperazzjoni fl-oqsma koperti minn dan il-Ftehim jew f'dawk relatati miegħu, f'konformità mal-proċeduri u r-riżorsi finanzjarji rispettivi tagħhom. Din il-kooperazzjoni tista', b'mod partikolari, tinkludi l-organizzazzjoni ta' skemi ta' taħriġ, workshops u seminars, skambji ta' esperti, studji, u azzjonijiet oħrajn miftiehma mill-Partijiet.

TITOLU III

KOOPERAZZJONI DWAR KWISTJONIJIET TA' KUMMERĊ U INVESTIMENT

ARTIKOLU 9

Prinċipji Ġenerali

1. Il-Partijiet għandhom jinvolvu ruħhom fi djalogu dwar kwistjonijiet bilaterali u multilaterali kummerċjali u dawk relatati mal-kummerċ bil-għan li jsaħħu r-relazzjonijiet kummerċjali bilaterali u javvanzaw is-sistema kummerċjali multilaterali, b'mod li jappoġġa l-objettiv ta' żvilupp sostenibbli.

2. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jippromwovu l-iżvilupp u d-diversifikazzjoni tal-iskambji kummerċjali reċiproċi tagħhom sal-ogħla livell possibbli u għall-benefiċċju reċiproku tagħhom, f'konformità mal-prinċipji u r-regoli tad-WTO. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jiksbu kundizzjonijiet imtejba ta' aċċess għas-suq billi jieħdu miżuri biex itejbu t-trasparenza, filwaqt li jqisu l-ħidma mwettqa minn organizzazzjonijiet internazzjonali f'dan il-qasam.

3. Il-Partijiet għandhom iżommu lil xulxin infurmati dwar l-iżvilupp ta' politiki kummerċjali u dawk relatati mal-kummerċ jew kwistjonijiet relatati oħra, bħall-politika agrikola, is-sikurezza alimentari, miżuri mhux tariffarji, il-politika tal-konsumatur, u l-politika ambjentali, inkluż l-immaniġġjar tal-iskart.

4. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu d-djalogu u l-kooperazzjoni sabiex jiżviluppaw ir-relazzjonijiet tagħhom dwar il-kummerċ u l-investiment, inkluż, fost kwistjonijiet oħra, is-soluzzjoni tal-problemi kummerċjali fl-oqsma msemmija fl-Artikoli 10 sa 19 ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 10

Kwistjonijiet Sanitarji u Fitosanitarji

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar is-sikurezza alimentari u l-kwistjonijiet Sanitarji u Fitosanitarji (SPS) sabiex jipproteġu l-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti fit-territorju tal-Partijiet.

2. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu u jiskambjaw informazzjoni dwar il-miżuri rispettivi tagħhom kif definiti fil-Ftehim tad-WTO dwar l-Applikazzjoni ta' Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji, li daħal fis-seħħ bl-istabbiliment tad-WTO fl-1 ta' Jannar 1995, u b'hekk jiġu inklużi l-istandards tal-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Pjanti, iffirmata f'Ruma fis-6 ta' Diċembru 1951, l-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali u l-Kummissjoni Codex Alimentarius.

3. Il-Partijiet jaqblu li jimpenjaw ruħhom għall-kooperazzjoni fil-bini tal-kapaċitajiet dwar il-kwistjonijiet SPS. Dan il-bini tal-kapaċitajiet għandu jkun speċifiku għall-ħtiġijiet ta' kull Parti u jsir bil-għan li jassisti lil tali Parti biex tikkonforma mal-qafas legali tal-Parti l-oħra.

4. Il-Partijiet għandhom jistabbilixxu djalogu f'waqtu dwar il-kwistjonijiet tal-SPS fuq talba ta' xi waħda mill-Partijiet sabiex jiġu kkunsidrati kwistjonijiet relatati mal-SPS u kwistjonijiet urġenti oħrajn relatati mal-SPS.

5. Il-Partijiet għandhom jinnominaw punti ta' kuntatt għall-komunikazzjoni dwar kwistjonijiet skont dan l-Artikolu.

6. Il-Partijiet jagħtu livell għoli ta' importanza lil din il-kooperazzjoni.

ARTIKOLU 11

Sistemi tal-Ikel Sostenibbli

1. Il-partijiet għandhom jikkooperaw fil-promozzjoni tat-tranżizzjoni globali lejn sistemi tal-ikel sostenibbli.

2. Il-Partijiet għandhom jippromwovu d-djalogu, l-attivitajiet ta' bini tal-kapaċitajiet, u l-kooperazzjoni mill-qrib dwar kwistjonijiet ta' interess reċiproku għall-promozzjoni ta' sistemi tal-ikel sostenibbli f'konformità mal-SDGs tan-NU. Dawn il-kwistjonijiet jinkludu, *inter alia*:

(a) it-tnaqqis tal-impatt ambjentali u klimatiku tas-sistemi tal-ikel;

(b) agrikoltura u sistemi tal-ikel sostenibbli tul il-passi kollha tal-katina alimentari, inklużi l-agroekoloġija, il-produzzjoni organika, it-tnaqqis fl-użu u r-riskju tal-pestiċidi, il-benesseri tal-annimali u r-reżistenza għall-antimikrobiċi;

(c) it-tnaqqis tat-telf tal-ikel u tal-ħela tal-ikel tul il-katina alimentari kollha;

(d) il-ġlieda kontra l-frodi alimentari.

3. Il-Partijiet għandhom jinnominaw punti ta' kuntatt għall-komunikazzjoni dwar kwistjonijiet skont dan l-Artikolu.

4. Il-Partijiet jagħtu livell għoli ta' importanza lil din il-kooperazzjoni.

ARTIKOLU 12

Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-użu ta' standards internazzjonali u ta' skemi ta' akkreditazzjoni internazzjonali, u jiskambjaw informazzjoni dwar l-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, inkluż fil-qafas tal-Ftehim tad-WTO dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ (TBT), li daħal fis-seħħ bl-istabbiliment tad-WTO fl-1 ta' Jannar 1995.

2. Il-Partijiet għandhom isaħħu l-kooperazzjoni tagħhom fil-qasam tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, inklużi l-bini tal-kapaċitajiet tekniċi u l-kooperazzjoni bil-għan li jikkonformaw mal-miżuri dwar it-TBT.

3. Il-Partijiet għandhom jinnominaw punt ta' kuntatt biex jikkoordina l-iskambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni f'konformità ma' dan l-Artikolu kif ukoll biex jiffaċilita l-isforzi fil-kooperazzjoni regolatorja bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 13

Kooperazzjoni Doganali u Faċilitazzjoni tal-Kummerċ

1. Il-Partijiet għandhom jaqsmu l-esperjenzi u jeżaminaw il-possibbiltajiet biex jissimplifikaw il-proċeduri tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u ta' proċeduri doganali oħra, iżidu t-trasparenza tar-regolamenti kummerċjali u jiżviluppaw il-kooperazzjoni doganali, inklużi mekkaniżmi effettivi ta' assistenza amministrattiva reċiproka. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw bil-għan li jiffaċilitaw l-implimentazzjoni tal-Ftehim tad-WTO dwar il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ, li daħal fis-seħħ fit-22 ta' Frar 2017. Il-Partijiet għandhom jagħtu attenzjoni partikolari sabiex iżidu d-dimensjoni tas-sigurtà tal-kummerċ internazzjonali, inklużi s-servizzi tat-trasport, u sabiex jiżguraw li jkun hemm approċċ bilanċjat bejn il-faċilitazzjoni tal-kummerċ, il-kontrolli effiċjenti u l-ġlieda kontra l-frodi u l-irregolaritajiet relatati mad-dwana.

2. Mingħajr preġudizzju għal forom oħra ta' kooperazzjoni previsti f'dan il-Ftehim, il-Partijiet jiddikjaraw l-interess tagħhom billi fil-futur jikkunsidraw il-konklużjoni ta' protokoll dwar il-kooperazzjoni doganali, inkluża l-assistenza reċiproka, fil-qafas istituzzjonali stabbilit f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 14

Antidumping

1. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont l-Artikolu VI tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ (GATT) tal-1994 u l-Ftehim tad-WTO dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-GATT tal-1994, b'mod partikolari l-Artikolu 15 tiegħu.

2. Il-Partijiet jagħtu livell għoli ta' importanza lill-kooperazzjoni fil-qasam tal-antidumping.

ARTIKOLU 15

Investiment

Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu fluss akbar ta' investiment permezz tal-iżvilupp ta' ambjent attraenti u favorevoli għall-investiment reċiproku billi jinħoloq djalogu konsistenti mmirat lejn it-tisħiħ tal-fehma u tal-kooperazzjoni fi kwistjonijiet marbuta mal-investiment, li jiġu esplorati mekkaniżmi amministrattivi sabiex jiffaċilitaw il-flussi tal-investiment, u li jiġu promossi t-trasparenza, il-ftuħ u n-nondiskriminazzjoni għall-investituri f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tagħhom.

ARTIKOLU 16

Politika tal-Kompetizzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-istabbiliment u l-applikazzjoni effettivi tar-regoli tal-kompetizzjoni kif ukoll it-tixrid ta' informazzjoni sabiex jitrawmu t-trasparenza u ċ-ċertezza legali għall-intrapriżi li joperaw fis-swieq ta' xulxin, f'konformità mal-liġijiet, ir-regolamenti u r-regoli interni rispettivi tagħhom.

2. Iż-żewġ Partijiet jagħmlu ħilithom biex jikkooperaw f'oqsma miftiehma b'mod reċiproku biex itejbu l-fehim reċiproku tal-liġijiet u l-politiki tal-kompetizzjoni ta' xulxin.

ARTIKOLU 17

Servizzi

Il-Partijiet għandhom jistabbilixxu djalogu konsistenti mmirat, b'mod partikolari, lejn l-iskambju ta' informazzjoni dwar l-ambjenti regolatorji rispettivi tagħhom, il-promozzjoni tal-aċċess għas-swieq ta' xulxin, il-promozzjoni tal-aċċess għas-sorsi ta' kapital u ta' teknoloġija, u l-promozzjoni tal-kummerċ tas-servizzi bejn iż-żewġ reġjuni u fis-swieq ta' pajjiżi terzi.

ARTIKOLU 18

Drittijiet tal-Proprjetà Intellettwali

1. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni u l-esperjenza dwar kwistjonijiet bħall-prattika, il-promozzjoni, it-tixrid, is-simplifikazzjoni, il-ġestjoni, il-protezzjoni u l-applikazzjoni effettiva tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali (DPI), il-prevenzjoni tal-abbużi ta' tali drittijiet u l-ġlieda kontra l-falsifikazzjoni u l-piraterija, jiġifieri permezz tal-kooperazzjoni doganali u forom xierqa oħra ta' kooperazzjoni u t-tisħiħ tal-protezzjoni ta' dawn id-drittijiet kif miftiehem b'mod reċiproku miż-żewġ Partijiet. F'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tagħhom u f'konformità mal-ftehimiet internazzjonali rilevanti li l-Partijiet huma parti għalihom, il-Partijiet se jikkooperaw, b'mod partikolari, dwar l-infurzar tad-DPI u l-protezzjoni tal-privattivi, l-indikazzjonijiet ġeografiċi, it-trademarks, id-drittijiet tal-awtur u d-disinn industrijali, kif ukoll il-protezzjoni tal-varjetajiet tal-pjanti.

2. Il-Partijiet għandhom jipprovdu assistenza teknika lil xulxin fil-qasam tad-DPI, u jassistu lil xulxin biex itejbu l-protezzjoni tal-proprjetà intellettwali, l-infurzar, l-użu u l-kummerċjalizzazzjoni abbażi tal-esperjenza Ewropea, u biex isaħħu t-tixrid tal-għarfien tagħha.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza u jaffermaw mill-ġdid l-impenn tagħhom għad-Dikjarazzjoni ta' Doha dwar il-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprjetà Intellettwali relatati mal-Kummerċ (TRIPS) u s-Saħħa Pubblika, adottata f'Doha fl-14 ta' Novembru 2001. Il-Partijiet għandhom jirrispettaw u jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni tad-Deċiżjoni tal-Kunsill Ġenerali tad-WTO tat-30 ta' Awwissu 2003, dwar il-Paragrafu 6 tad-Dikjarazzjoni ta' Doha dwar il-Ftehim TRIPS u s-Saħħa Pubblika, kif ukoll il-Protokoll li jemenda l-Ftehim TRIPS, adottat f'Ginevra fis-6 ta' Diċembru 2005.

ARTIKOLU 19

Kummerċ Diġitali

1. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni dwar kwistjonijiet regolatorji fil-kuntest tal-kummerċ diġitali f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti domestiċi rispettivi rilevanti tagħhom, li għandhom jindirizzaw dan li ġej:

(a) ir-rikonoxximent u l-faċilitazzjoni ta' servizzi fiduċjarji u ta' awtentikazzjoni elettroniċi interoperabbli;

(b) it-trattament ta' komunikazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni diretta;

(c) il-protezzjoni tal-konsumaturi;

(d) kwistjonijiet oħra rilevanti għall-iżvilupp tal-kummerċ diġitali.

2. Filwaqt li jirrikonoxxu n-natura globali tal-kummerċ diġitali, il-Partijiet jaffermaw l-importanza li jipparteċipaw b'mod attiv f'fora multilaterali biex jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ diġitali.

TITOLU IV

KOOPERAZZJONI FIL-QASAM TAL-LIBERTÀ, IS-SIGURTÀ U L-ĠUSTIZZJA

ARTIKOLU 20

Stat tad-Dritt

1. Fil-kooperazzjoni tagħhom skont dan it-Titolu, il-Partijiet għandhom jagħtu importanza partikolari lill-promozzjoni tal-istat tad-dritt u jiżguraw aċċess ugwali għall-ġustizzja għal kulħadd. Għall-benefiċċju reċiproku tagħhom, il-Partijiet jikkooperaw bis-sħiħ dwar il-funzjonament effettiv tal-istituzzjonijiet fl-oqsma tal-infurzar tal-liġi u l-amministrazzjoni tal-ġustizzja.

2. Il-kooperazzjoni bejn il-Partijiet se tinkludi wkoll l-iskambju reċiproku ta’ informazzjoni rigward is-sistemi legali u l-leġiżlazzjoni.

ARTIKOLU 21

Ugwaljanza bejn il-Ġeneri u Tisħiħ tal-Pożizzjoni tan-Nisa u l-Bniet

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-ħtieġa tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri u t-tisħiħ tal-pożizzjoni tan-nisa u tal-bniet kollha bħala għan fih innifsu, kif ukoll bħala xprunatur għad-demokrazija, għall-iżvilupp sostenibbli u inklużiv, għall-paċi u għas-sigurtà.

2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jippromwovu l-ugwaljanza bejn il-ġeneri, it-tgawdija sħiħa tad-drittijiet tal-bniedem kollha min-nisa u l-bniet u t-tisħiħ tal-pożizzjoni tagħhom, kif ukoll jiżguraw l-integrazzjoni tal-perspettivi tal-ġeneru fl-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim.

3. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw prattiki tajbin u jesploraw skemi ulterjuri ta' kooperazzjoni u sinerġiji potenzjali bejn il-politiki u l-programmi rispettivi tal-Partijiet relatati mal-ġeneru, f'konformità mal-istandards u l-impenji internazzjonali applikabbli għall-Partijiet, bħall-Konvenzjoni dwar l-Eliminazzjoni ta' Kull Forma ta' Diskriminazzjoni kontra n-Nisa (CEDAW), adottata mill-AĠNU fit-18 ta' Diċembru 1979, id-Dikjarazzjoni u l-Pjattaforma ta' Azzjoni ta' Beijing, adottati fir-Raba' Konferenza Dinjija dwar in-Nisa f'Beijing fil-15 ta' Settembru 1995, il-Programm ta' Azzjoni tal-Konferenza Internazzjonali dwar il-Popolazzjoni u l-Iżvilupp u l-eżitu tal-konferenzi ta' rieżami tagħha, l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u r-Riżoluzzjoni 1325 (2000) tal-KSNU, u r-riżoluzzjonijiet sussegwenti tagħha dwar in-nisa, il-paċi u s-sigurtà.

ARTIKOLU 22

Protezzjoni ta' *Data* Personali u Privatezza

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw sabiex jiksbu livell għoli ta' protezzjoni tad-*data* personali u l-privatezza u l-infurzar effettiv tagħha, f'konformità mal-obbligi tagħhom skont id-dritt internazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem u strumenti legali internazzjonali oħrajn f'dan il-qasam, u b'hekk issir ħidma biex jiġi ffaċilitat il-fluss ta' *data* personali bejn il-Partijiet bħala element ewlieni għall-iżvilupp ulterjuri ta' skambji kummerċjali u kooperazzjoni dwar l-infurzar tal-liġi f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tal-Partijiet.

2. Il-kooperazzjoni dwar il-protezzjoni tad-*data* personali u l-privatezza tinkludi, *inter alia*, l-assistenza teknika u legali fil-forma ta' skambju ta' informazzjoni u tal-aħjar prattiki, taħriġ u għarfien espert, kif ukoll il-promozzjoni tal-kooperazzjoni fl-infurzar mill-awtoritajiet superviżorji rispettivi tal-Partijiet, inkluż f'fora multilaterali.

ARTIKOLU 23

Kooperazzjoni Ġudizzjarja u Legali

1. Il-Partijiet għandhom itejbu l-kooperazzjoni eżistenti dwar l-assistenza legali reċiproka u l-estradizzjoni fuq il-bażi tal-ftehimiet internazzjonali rilevanti li huma vinkolanti għalihom. Il-Partijiet għandhom, kif xieraq, isaħħu l-mekkaniżmi eżistenti u jikkunsidraw l-iżvilupp ta' mekkaniżmi ġodda biex jiffaċilitaw il-kooperazzjoni internazzjonali f'dan il-qasam, notevolment permezz ta' involviment aktar mill-qrib ma' networks internazzjonali rilevanti oħra ta' kooperazzjoni legali.

2. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jiżviluppaw kooperazzjoni ġudizzjarja fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali, b'mod partikolari, fir-rigward tal-implimentazzjoni tal-obbligi tagħhom skont konvenzjonijiet multilaterali dwar il-kooperazzjoni ġudizzjarja ċivili, inklużi l-Konvenzjonijiet tal-Konferenza ta' the Hague dwar id-Dritt Internazzjonali Privat.

3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jippromwovu t-trażmissjoni sigura u effiċjenti tad-dokumenti ġudizzjarji rilevanti u t-teħid ta' evidenza u seduta ta' smigħ bil-vidjo, kif xieraq, kif ukoll il-protezzjoni tad-*data* personali, għall-fini ta' kooperazzjoni ġudizzjarja internazzjonali.

ARTIKOLU 24

Protezzjoni Konsulari

Il-Partijiet jaqblu li jkollhom skambji regolari bil-ħsieb li jiffaċilitaw aktar l-għoti ta' protezzjoni konsulari u li jikkoordinaw l-isforzi rigward l-assistenza konsulari, b'mod partikolari fi żminijiet ta' kriżi.

ARTIKOLU 25

Kooperazzjoni dwar il-Migrazzjoni

1. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-importanza ta' impenn komprensiv dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-migrazzjoni, inkluża l-migrazzjoni legali f'konformità mal-kompetenzi tal-UE u dawk nazzjonali, il-ġestjoni tal-flussi migratorji fir-rigward tal-migrazzjoni illegali, il-kawżi ewlenin tal-migrazzjoni illegali, il-protezzjoni internazzjonali u l-prevenzjoni tal-migrazzjoni illegali u l-ġlieda kontriha, il-kuntrabandu u t-traffikar tal-bnedmin.

2. Il-kooperazzjoni bejn il-Partijiet għandha tiġi implimentata, fuq bażi reċiprokament aċċettabbli u b'mod olistiku, f'konformità mal-obbligi internazzjonali rispettivi tagħhom kif ukoll mal-leġiżlazzjoni domestika rispettiva tagħhom fis-seħħ. Il-kooperazzjoni se tagħmel enfasi, *inter alia*, fuq:

(a) l-indirizzar tal-kawżi fundamentali tal-migrazzjoni illegali;

(b) l-iżvilupp ta' regoli u prattiki mmirati biex jipprovdu protezzjoni internazzjonali għal dawk fil-bżonn f'konformità mad-dritt internazzjonali, filwaqt li jiġi żgurat ir-rispett għall-prinċipji ta' non-refoulement, ta' umanità u ta' solidarjetà u ta' kooperazzjoni internazzjonali, ta' kondiviżjoni tal-piżijiet u tar-responsabbiltà;

(c) ir-regoli tad-dħul, kif ukoll id-drittijiet u l-istatus tal-persuni li jiddaħħlu skont dawn ir-regoli, it-trattament ġust ta' persuni ta' nazzjonalità differenti residenti b'mod leċitu, l-edukazzjoni u t-taħriġ, il-miżuri kontra r-razziżmu u l-ksenofobija;

(d) l-istabbiliment ta' politika effettiva u preventiva kontra l-migrazzjoni illegali, il-faċilitazzjoni ta' immigrazzjoni illegali u t-traffikar tal-bnedmin f'konformità mal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti kontra l-Kriminalità Organizzata Tranżnazzjonali (UNTOC), adottata mir-Riżoluzzjoni tal-AĠNU Nru 55/25 tal-15 ta' Novembru 2000 u l-Protokolli tagħha li daħlu fis-seħħ għall-Partijiet, inklużi modi kif għandhom jiġu miġġielda n-networks tal-faċilitaturi ta' dħul klandestin, jiġu mfixkla n-networks kriminali involuti fit-traffikar tal-bnedmin u jiġu protetti l-vittmi ta' tali traffikar;

(e) ir-ritorn, preferibbilment volontarju, taħt kundizzjonijiet sikuri, umani u dinjitużi, ta' persuni li jkunu qed jirrisjedu illegalment, inkluża l-promozzjoni tar-ritorn volontarju u sostenibbli tagħhom, u r-riammissjoni ta' dawn ill-persuni f'konformità mal-paragrafu 3;

(f) kwistjonijiet identifikati li huma ta' interess reċiproku fil-qasam tal-viżi u s-sigurtà tad-dokumenti tal-ivvjaġġar;

(g) kwistjonijiet identifikati li huma ta' interess reċiproku fil-qasam tal-ġestjoni tal-fruntieri.

3. Fil-qafas tal-kooperazzjoni għall-prevenzjoni u l-kontroll tal-immigrazzjoni illegali u mingħajr preġudizzju għall-bżonn ta' protezzjoni tal-vittmi tat-traffikar tal-bnedmin, il-Partijiet jaqblu wkoll li:

(a) It-Tajlandja għandha terġa' ddaħħal kwalunkwe ċittadin tagħha li ma jissodisfax, jew li ma għadux jissodisfa, il-kundizzjonijiet fis-seħħ għad-dħul, jew għall-preżenza, jew għar-residenza fit-territorju ta' Stat Membru, fuq talba minn dan l-Istat Membru, u mingħajr aktar formalitajiet u mingħajr dewmien bla bżonn;

(b) Kull Stat Membru għandu jerġa' jdaħħal kwalunkwe ċittadin tiegħu li ma jissodisfax, jew li ma għadux jissodisfa, il-kundizzjonijiet fis-seħħ għad-dħul, jew għall-preżenza, jew għar-residenza fit-territorju tat-Tajlandja, fuq talba mit-Tajlandja, mingħajr aktar formalitajiet u mingħajr dewmien bla bżonn;

(c) L-Istati Membri u t-Tajlandja għandhom joħorġu dokumenti tal-ivvjaġġar għal dawn il-finijiet. Meta ma jiġi ppreżentat l-ebda dokument jew prova oħra tan-nazzjonalità, ir-rappreżentazzjonijiet diplomatiċi u konsulari kompetenti tal-Istat Membru kkonċernat jew tat-Tajlandja għandhom, fuq talba tat-Tajlandja jew tal-Istat Membru kkonċernat, jipprovdu kooperazzjoni sħiħa sabiex tiġi stabbilita prova tan-nazzjonalità mingħajr dewmien.

4. Bħala parti mill-konsultazzjonijiet dwar kwistjonijiet ta' migrazzjoni, il-Partijiet jaqblu li jibdew djalogu dwar ir-riammissjoni, li, fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, jista' jwassal, jekk il-kundizzjonijiet jippermettu, għall-konklużjoni ta' ftehim dwar ir-riammissjoni, inkluż l-użu tad-dokument tal-ivvjaġġar tal-Unjoni Ewropea[1]. Il-Partijiet jistgħu jikkunsidraw ukoll li jibdew djalogu dwar l-iffaċilitar tal-moviment ta' persuni, li, fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, jista' jwassal, jekk il-kundizzjonijiet jippermettu, għall-konklużjoni ta' ftehim dwar il-faċilitazzjoni tal-viża għaċ-ċittadini tal-Istati Membri u tat-Tajlandja.

ARTIKOLU 26

Kooperazzjoni Umanitarja

Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jikkooperaw aktar dwar il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw il-kooperazzjoni u l-assistenza umanitarja, inklużi l-persuni spostati u l-appoġġ għall-bini tal-kapaċitajiet għall-uffiċjali li jaħdmu ma' persuni spostati fir-reġjuni rispettivi tagħhom. Il-kooperazzjoni bejn il-Partijiet għandha tiġi implimentata fuq bażi reċiprokament aċċettabbli u ta' każ b'każ, f'konformità mal-istandards internazzjonali rispettivi applikabbli għall-Partijiet u l-prinċipji umanitarji tal-umanità, l-imparzjalità, l-indipendenza u n-newtralità. Dawn l-isforzi jridu jkomplu jqisu perspettiva komprensiva u fehim tal-kawżi ewlenin tal-ispostament u t-tfittxija għal soluzzjonijiet sostenibbli. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jsaħħu r-rabta bejn l-aspett umanitarju u l-iżvilupp.

---

1 Ir-Regolament (UE) 2016/1953 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill.

ARTIKOLU 27

Il-Ġlieda Kontra l-Kriminalità Organizzata u l-Korruzzjoni

Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw fil-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata tranżnazzjonali, il-kriminalità ekonomika u finanzjarja, il-kriminalità serja[1] u l-korruzzjoni, u l-ġlieda kontra l-abbuż sesswali fuq it-tfal. Tali kooperazzjoni għandha l-għan b'mod partikolari li timplimenta u tippromwovi standards internazzjonali u strumenti legali rilevanti li għalihom il-Partijiet huma parti, bħall-UNTOC u l-Protokolli supplimentari tagħha u l-Konvenzjoni tan-NU kontra l-Korruzzjoni, adottata bir-Riżoluzzjoni tal-AĠNU Nru 58/4 tal-31 ta' Ottubru 2003.

ARTIKOLU 28

Kooperazzjoni fil-Prevenzjoni u l-Ġlieda
kontra l-Ħasil tal-Flus u l-Finanzjament tat-Terroriżmu

1. Il-Partijiet jaqblu dwar il-ħtieġa li jaħdmu lejn, u li jikkooperaw, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tagħhom, filwaqt li jipprevjenu u jiġġieldu b'mod effettiv l-abbuż tas-sistemi finanzjarji tagħhom għall-finijiet tal-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu.

[1] Kif definit fl-Artikolu 2b tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Kriminalità Organizzata Tranżnazzjonali (UNTOC).

2. Il-Partijiet jaqblu li jimpenjaw ruħhom li jiżviluppaw u jimplimentaw liġijiet, regoli u regolamenti biex jiġġieldu l-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu, f'konformità mal-istandards żviluppati minn korpi internazzjonali attivi f'dan il-qasam, bħat-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja (FATF). Il-kooperazzjoni skont il-paragrafu 1 għandu jkollha wkoll l-għan li tippromwovi skambji ta' informazzjoni rilevanti f'konformità mal-liġijiet nazzjonali.

ARTIKOLU 29

Kooperazzjoni fil-qasam tal-Politika dwar id-Drogi

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tagħhom, biex jiżguraw approċċ komprensiv, ibbażat fuq l-evidenza, ibbilanċjat u integrat permezz ta' kooperazzjoni u koordinazzjoni effettivi bejn l-awtoritajiet kompetenti, inklużi dawk fis-setturi tas-saħħa, tal-ġustizzja u tal-intern u setturi rilevanti oħra, bil-għan li jitnaqqsu l-provvista u t-traffikar tad-drogi illeċiti u d-domanda għalihom, kif ukoll l-impatt tagħhom fuq l-utenti tad-droga u fuq is-soċjetà inġenerali, u biex tinkiseb politika ta' prevenzjoni aktar effettiva dwar id-drogi u biex tiġi evitata d-devjazzjoni tal-prekursuri, inklużi l-"prekursuri disinjaturi", użati għall-manifattura illeċita ta' drogi narkotiċi u sustanzi psikotropiċi u sustanzi psikoattivi ġodda.

2. Il-Partijiet għandhom jaqblu fuq mezzi ta' kooperazzjoni biex jilħqu dawn l-objettivi. L-azzjonijiet għandhom ikunu bbażati fuq prinċipji miftiehma b'mod komuni stabbiliti fil-konvenzjonijiet tan-NU dwar il-kontroll tad-droga u l-impenji internazzjonali kollha dwar il-kontroll tad-droga tal-Partijiet rispettivi.

3. Il-kooperazzjoni bejn il-Partijiet għandha tinkludi, *inter alia*, l-assistenza teknika u amministrattiva, it-taħriġ tal-persunal, ir-riċerka relatata mad-droga, il-kondiviżjoni tal-informazzjoni u l-esperjenzi dwar l-użu tat-teknoloġija tal-informazzjoni fl-oqsma tal-kontroll tad-droga, kif ukoll dwar approċċi innovattivi għall-politika dwar id-drogi, il-kooperazzjoni ġudizzjarja u tal-infurzar tal-liġi, u l-prevenzjoni tad-devjazzjoni tal-prekursuri, inklużi l-"prekursuri disinjaturi", użati għall-manifattura illeċita ta' drogi narkotiċi u sustanzi psikotropiċi u sustanzi psikoattivi ġodda. Il-Partijiet jistgħu jaqblu li jinkludu oqsma oħra, bħall-iskambju tal-aħjar prattiki jew informazzjoni dwar il-prevenzjoni, it-trattament, ir-riabilitazzjoni, it-tnaqqis tal-ħsara u l-monitoraġġ tal-vizzju tad-droga, mediċini għas-sostituzzjoni tad-droga, kif ukoll miżuri addizzjonali biex tissaħħaħ il-kooperazzjoni fil-kontroll tal-prekursuri tad-droga, ix-xjenza forensika, investigazzjoni finanzjarja relatata mad-droga u żvilupp alternattiv.

TITOLU V

KOOPERAZZJONI F'SETTURI OĦRAJN

ARTIKOLU 30

Drittijiet tal-Bniedem

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw fil-promozzjoni u l-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, abbażi tal-prinċipju ta' kunsens u rispett reċiproċi. Il-Partijiet għandhom irawmu djalogu regolari, sinifikanti u bbażat fuq firxa wiesgħa dwar id-drittijiet tal-bniedem.

2. Din il-kooperazzjoni tista' tinkludi, *inter alia*:

(a) il-bini tal-kapaċitajiet dwar l-implimentazzjoni ta' strumenti internazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem applikabbli għall-Partijiet u dwar it-tisħiħ tal-implimentazzjoni ta' pjanijiet ta' azzjoni relatati mad-drittijiet tal-bniedem;

(b) il-promozzjoni tad-djalogu u l-iskambji ta' kuntatti u informazzjoni dwar id-drittijiet tal-bniedem;

(c) it-tisħiħ tal-kooperazzjoni kostruttiva bejn il-Partijiet fi ħdan il-korpi tan-NU dwar id-drittijiet tal-bniedem.

3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar it-tisħiħ tal-prinċipji demokratiċi, l-istat tad-dritt u l-governanza tajba. Tali kooperazzjoni tista' tinkludi:

(a) it-tisħiħ tal-kooperazzjoni bejn id-drittijiet nazzjonali u reġjonali tal-bniedem, l-istat tad-dritt u istituzzjonijiet relatati ma' governanza tajba;

(b) il-kollaborazzjoni u l-koordinazzjoni biex jissaħħu l-prinċipji demokratiċi, id-drittijiet tal-bniedem u l-istat tad-dritt, inkluża l-ugwaljanza quddiem il-liġi, l-aċċess tan-nies għal għajnuna legali effettiva u d-dritt għal proċess ġust, proċess dovut u aċċess għall-ġustizzja, f'konformità mal-obbligi tagħhom skont id-dritt internazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem.

ARTIKOLU 31

Kooperazzjoni bejn is-Setturi Finanzjarji

Il-Partijiet jaqblu li jrawmu, skont il-ħtiġijiet tagħhom u fil-qafas tal-programmi u l-leġiżlazzjoni rispettivi tagħhom, il-kooperazzjoni bejn l-istituzzjonijiet finanzjarji.

ARTIKOLU 32

Djalogu dwar il-Politika Makroekonomika

Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu d-djalogu bejn l-awtoritajiet tagħhom u jikkooperaw dwar il-kondiviżjoni tal-esperjenzi dwar il-politiki makroekonomiċi, b'mod partikolari f'oqsma ta' integrazzjoni ekonomika.

ARTIKOLU 33

Governanza Tajba fil-Qasam tat-Taxxa

Bil-għan li jissaħħu u jiġu żviluppati attivitajiet ekonomiċi filwaqt li titqies il-ħtieġa li jiġi żviluppat qafas regolatorju xieraq, il-Partijiet jirrikonoxxu u jimpenjaw ruħhom li jimplimentaw il-prinċipji ta' governanza tajba fil-qasam tat-taxxa, inklużi l-istandards globali dwar it-trasparenza fiskali u l-iskambju ta' informazzjoni, it-tassazzjoni ġusta u l-istandards minimi kontra l-Erożjoni tal-Bażi tat-Taxxa u Trasferiment tal-Profitti (BEPS). Il-Partijiet se jippromwovu governanza tajba fi kwistjonijiet tat-taxxa, itejbu l-kooperazzjoni internazzjonali fil-qasam tat-taxxa, jiżviluppaw miżuri għall-implimentazzjoni effettiva tal-prinċipji msemmija hawn fuq u jiffaċilitaw il-ġbir tad-dħul mit-taxxa għall-finijiet tal-prevenzjoni tal-evażjoni u l-evitar tat-taxxa.

ARTIKOLU 34

Politika Industrijali u Kooperazzjoni mal-MSMEs

Il-Partijiet, filwaqt li jqisu l-politiki u l-objettivi ekonomiċi rispettivi tagħhom, jaqblu li jippromwovu l-kooperazzjoni fil-politika industrijali li tappoġġa attivitajiet produttivi inklużivi, sostenibbli u orjentati lejn l-iżvilupp, il-ħolqien ta' impjiegi deċenti, l-intraprenditorija, il-kreattività u l-innovazzjoni kif ukoll ir-reżiljenza tal-katina tal-provvista u l-aċċess għall-finanzjament fl-oqsma kollha meqjusa xierqa, bil-ħsieb li jittejbu l-formalizzazzjoni u l-aċċess għas-swieq internazzjonali, il-kompetittività u t-tkabbir tal-intrapriżi mikro, żgħar u ta' daqs medju (MSME), *inter alia*, permezz ta':

(a) l-iskambju ta' informazzjoni u esperjenzi fil-ħolqien ta' kundizzjonijiet qafas għat-titjib tal-kompetittività tal-MSMEs;

(b) il-promozzjoni ta' kuntatti bejn l-operaturi ekonomiċi, l-inkoraġġiment ta' investimenti konġunti u t-twaqqif ta' impriżi konġunti u ta' networks ta' informazzjoni l-aktar permezz tal-programmi orizzontali eżistenti tal-UE, biex jiġu stimolati b'mod partikolari t-trasferimenti ta' soft u hard technology bejn is-sħab;

(c) l-għoti ta' informazzjoni u l-istimolu tal-innovazzjoni u l-iskambju ta' prattiki tajbin dwar l-aċċess għall-finanzi u s-suq;

(d) l-appoġġ għall-bini tal-kapaċitajiet għall-MSMEs sabiex ikunu jistgħu jiġu integrati aktar bla xkiel fl-ekonomija globali u fil-ktajjen tal-provvista;

(e) l-iffaċilitar u l-appoġġ tal-attivitajiet stabbiliti mill-MSMEs tal-Partijiet;

(f) il-promozzjoni tar-responsabbiltà u l-obbligu ta' rendikont soċjali korporattivi u l-inkoraġġiment ta' prattiċi kummerċjali responsabbli, inklużi l-konsum u l-produzzjoni sostenibbli.

ARTIKOLU 35

Faċilitar tal-Kooperazzjoni Kummerċjali

Il-Partijiet għandhom jiffaċilitaw u jappoġġaw l-attivitajiet ta' kooperazzjoni rilevanti stabbiliti mis-setturi privati tagħhom.

ARTIKOLU 36

Kooperazzjoni dwar Teknoloġiji tal-Informazzjoni u l-Komunikazzjoni

1. Waqt li jirrikonoxxu li t-teknoloġiji tal-informazzjoni u tal-komunikazzjoni (ICT) huma elementi ewlenija tal-ħajja moderna u ta' importanza vitali għall-iżvilupp ekonomiku u soċjali, il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw opinjonijiet dwar il-politiki rispettivi tagħhom f'dan il-qasam bil-ħsieb li jippromwovu l-iżvilupp ekonomiku u soċjali u d-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali.

2. Il-kooperazzjoni f'dan il-qasam għandha tagħmel enfasi, *inter alia*, fuq:

(a) il-parteċipazzjoni fi djalogi reġjonali differenti dwar l-aspetti differenti tas-soċjetà tal-informazzjoni, b'mod partikolari l-politiki u r-regolamenti dwar il-komunikazzjoni elettronika inklużi s-servizz universali, il-liċenzjar u l-awtorizzazzjonijiet ġenerali, il-protezzjoni tad-*data* personali, u l-indipendenza u l-effiċjenza tal-awtoritajiet regolatorji;

(b) l-interkonnessjoni u l-interoperabilità tan-networks u s-servizzi ta' riċerka tal-Partijiet u tax-Xlokk tal-Asja;

(c) l-istandardizzazzjoni u t-tixrid ta' ICT ġodda;

(d) il-promozzjoni tal-kooperazzjoni fir-riċerka bejn il-Partijiet fil-qasam tal-ICT;

(e) proġetti konġunti ta' riċerka fil-qasam tal-ICT, b'mod partikolari permezz ta' programmi qafas ta' riċerka tal-Unjoni. L-oqsma li ġejjin ikunu inklużi b'mod partikolari fil-kooperazzjoni bejn il-Partijiet: il-gvern elettroniku, l-applikazzjonijiet mobbli, l-animazzjoni u l-multimedia;

(f) il-kwistjonijiet u/jew l-aspetti ta' sigurtà tal-ICT, inklużi l-promozzjoni tas-sikurezza online, il-ġlieda kontra ċ-ċiberkriminalità, id-diżinformazzjoni u l-użu ħażin tat-teknoloġija tal-informazzjoni u l-forom kollha ta' media elettronika;

3. Soġġetta għal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tal-Partijiet, għandha tiġi mħeġġa l-kooperazzjoni bejn in-negozji.

4. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar iċ-ċibersigurtà permezz tal-iskambju ta' informazzjoni dwar strateġiji, politiki u l-aħjar prattiki f'konformità mal-leġiżlazzjoni u l-obbligi internazzjonali tagħhom.

5. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-iskambju ta' informazzjoni dwar iċ-ċibersigurtà fl-oqsma tal-edukazzjoni u t-taħriġ, l-inizjattivi ta' sensibilizzazzjoni, l-użu tal-istandards u l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi rispettivi tagħhom għall-finijiet tal-ġestjoni tar-riskju taċ-ċibersigurtà u ċ-ċibersigurtà tal-prodotti u tas-servizzi tal-ICT, inkluża ċ-ċertifikazzjoni taċ-ċibersigurtà, kif ukoll politiki relatati dwar ir-riċerka u l-iżvilupp.

ARTIKOLU 37

Kooperazzjoni fix-Xjenza, it-Teknoloġija u l-Innovazzjoni

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkoperaw fl-oqsma kollha tax-xjenza, tat-teknologija u tal-innovazzjoni f'oqsma ta' interess reċiproku, filwaqt li jqisu l-politiki rispettivi tagħhom. Il-kooperazzjoni se ssaħħaħ l-appoġġ għal inizjattivi multilaterali u reġjonali ta' riċerka u innovazzjoni biex jinkisbu soluzzjonijiet ġodda għall-isfidi ekoloġiċi, diġitali, tas-saħħa, soċjali u tal-innovazzjoni. Se jkunu meħtieġa azzjonijiet konġunti b'mod partikolari biex jiġu evitati kriżijiet futuri tas-saħħa globali, speċjalment mard infettiv emerġenti, u għal impenn konġunt biex tinbena dinja aktar sana, sikura, ġusta u sostenibbli. L-oqsma ta' kooperazzjoni jistgħu jkopru, *inter alia*, is-sejba ta' soluzzjonijiet għall-isfidi globali bħat-tibdil fil-klima, il-kriżi tal-bijodiversità, it-tniġġis, it-tnaqqis tar-riżorsi, jew il-mard infettiv, inkluż f'sitwazzjonijiet ta' kriżi, u soluzzjonijiet li jippermettu t-tranżizzjonijiet ekoloġiċi u diġitali. Jenħtieġ li l-inizjattivi juru tmexxija globali fuq l-ambizzjonijiet klimatiċi u ambjentali.

2. L-għanijiet ta' tali kooperazzjoni għandhom ikunu biex:

(a) tippromwovi l-kontinwità tal-programmi tax-xjenza, tat-teknoloġija u tal-innovazzjoni, u tappoġġa l-iżvilupp ekonomiku, soċjetà bbażata fuq l-għarfien, il-kwalità tal-ħajja u l-ambjent sostenibbli;

(b) tinkoraġġixxi l-iskambju ta' informazzjoni u ta' għarfien dwar ix-xjenza, it-teknoloġija u l-innovazzjoni, speċjalment dwar l-implimentazzjoni ta' politiki u ta' programmi;

(c) tippromwovi relazzjonijiet dejjiema bejn il-komunitajiet xjentifiċi, iċ-ċentri ta' riċerka, l-universitajiet u l-industriji tal-Partijiet;

(d) tippromwovi l-iżvilupp tar-riżorsi umani;

(e) tippromwovi riċerka konġunta fil-kooperazzjoni xjentifika u teknoloġika u tippromwovi l-aċċess ekwu għar-riżultati tar-riċerka, is-sħubija fihom, u s-sjieda konġunta tagħhom f'konformità mar-regoli tad-DPI, kif ukoll valuri u prinċipji kondiviżi u kundizzjonijiet ta' qafas miftiehma.

3. Il-kooperazzjoni għandha tieħu l-forma ta' proġetti ta' riċerka konġunta u skambji, laqgħat u taħriġ għax-xjenzati permezz ta' skemi ta' mobbiltà internazzjonali, li jipprevedu l-akbar tixrid possibbli tar-riżultati tar-riċerka. Kwalunkwe proprjetà intellettwali li tirriżulta minn riċerka u attivitajiet konġunti għandha tiġi kondiviża fuq termini miftiehma b'mod reċiproku.

4. F'din il-kooperazzjoni, il-Partijiet għandhom jiffavorixxu l-parteċipazzjoni tal-aġenziji governattivi, tal-istituzzjonijiet ta' edukazzjoni għolja, taċ-ċentri ta' riċerka u tas-setturi produttivi rispettivi tagħhom, b'mod partikolari l-SMEs.

5. Il-Partijiet jaqblu li jagħmlu l-isforzi kollha biex iżidu s-sensibilizzazzjoni tal-pubbliku dwar il-possibbiltajiet offruti mill-programmi ta' kooperazzjoni tagħhom fix-xjenza, it-teknoloġija u l-innovazzjoni.

ARTIKOLU 38

Tibdil fil-Klima

1. Il-Partijiet iqisu li t-tibdil fil-klima jirrappreżenta theddida eżistenzjali għall-umanità u jtennu l-impenn tagħhom li jsaħħu r-rispons globali għal din it-theddida. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-impenn tagħhom li jilħqu l-objettivi u l-għanijiet tal-UNFCCC u tal-Ftehim ta' Pariġi. Għaldaqstant, kull Parti għandha timplimenta b'mod effettiv il-UNFCCC u l-Ftehim ta' Pariġi.

2. Il-Partijiet għandhom l-għan li jsaħħu r-rispons globali għat-tibdil fil-klima u l-impatt tiegħu. Il-Partijiet għandhom itejbu wkoll il-kooperazzjoni dwar politiki li jgħinu jimmitigaw it-tibdil fil-klima u biex jadattaw għall-impatti negattivi tat-tibdil fil-klima, inkluża ż-żieda fil-livell tal-baħar, u biex jistabbilixxu l-ekonomiji tagħhom, inklużi l-flussi finanzjarji, lejn emissjonijiet baxxi tal-gassijiet serra u żvilupp reżiljenti għat-tibdil fil-klima, f'konformità mal-Ftehim ta' Pariġi.

3. L-għanijiet ta' tali kooperazzjoni għandhom ikunu biex:

(a) issaħħaħ il-kapaċità u l-abilità li jiġu indirizzati l-isfidi tat-tibdil fil-klima, abbażi tal-ħtiġijiet nazzjonali u b'rispons għalihom;

(b) issaħħaħ il-bini tal-kapaċitajiet fl-implimentazzjoni tal-kontributi stabbiliti fil-livell nazzjonali (NDCs) u tal-pjan nazzjonali ta' adattament (NAPs) u miżuri oħra ta' mitigazzjoni f'oqsma ta' interess reċiproku biex jiġi appoġġat it-tkabbir sostenibbli u b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju;

(c) tippromwovi l-kooperazzjoni u d-djalogu dwar il-finanzjament għall-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima u dwar l-iżvilupp ta’ mekkaniżmi finanzjarji biex jiġi indirizzat it-tibdil fil-klima, inkluż l-involviment tas-settur privat;

(d) tadatta għall-impatt negattiv tat-tibdil fil-klima, inkluża l-integrazzjoni ta’ miżuri ta’ adattament fl-istrateġiji ta’ żvilupp u fl-ippjanar tal-Partijiet fil-livelli kollha;

(e) tippromwovi l-kooperazzjoni dwar l-attivitajiet ta’ riċerka u żvilupp u t-teknoloġiji ta’ mitigazzjoni u ta’ adattament;

(f) tippromwovi s-sensibilizzazzjoni, inkluż għall-popolazzjonijiet l-aktar vulnerabbli u għal dawk li jgħixu f’żoni vulnerabbli, tiffaċilita l-parteċipazzjoni tal-pubbliku b’reazzjoni għat-tibdil fil-klima, u tintegra analiżi dwar l-implikazzjonijiet tal-ġeneru tat-tibdil fil-klima f’dan ir-rigward;

(g) tippromwovi l-kooperazzjoni u d-djalogu dwar l-iżvilupp ta’ strumenti ekonomiċi biex jindirizzaw it-tibdil fil-klima bħall-ipprezzar tal-karbonju, u oħrajn kif xieraq;

(h) tippromwovi l-iżvilupp ta’ strateġiji ta’ tnaqqis u ta’ ġestjoni tar-riskju ta’ diżastri inkluż għal żoni u komunitajiet vulnerabbli.

ARTIKOLU 39

Enerġija

1. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jtejbu l-kooperazzjoni fis-settur tal-enerġija bil-ħsieb li:

(a) jiżguraw aċċess universali għal servizzi tal-enerġija għall-but ta' kulħadd, affidabbli u sostenibbli u jżidu b'mod sostanzjali is-sehem tal-enerġija rinnovabbli fit-taħlita globali tal-enerġija;

(b) jiżviluppaw forom ġodda, sostenibbli, innovattivi u rinnovabbli ta' enerġija, inklużi l-bijofjuwils u l-bijomassa, l-enerġija eolika u solari u ġeotermali kif ukoll il-ħolqien tal-enerġija idroelettrika, filwaqt li jinnotaw l-importanza tad-diversifikazzjoni tal-provvisti tal-enerġija biex tissaħħaħ is-sigurtà tal-enerġija;

(c) jappoġġaw l-iżvilupp ta' politiki sabiex jagħmlu l-enerġija rinnovabbli iżjed kompetittiva;

(d) jiksbu l-użu razzjonali tal-enerġija u jtejbu l-effiċjenza enerġetika kemm min-naħa tal-provvista kif ukoll tad-domanda billi jippromwovu l-effiċjenza tal-enerġija fil-produzzjoni tal-enerġija, it-trasport, id-distribuzzjoni u l-użu aħħari;

(e) irawmu l-kooperazzjoni fit-teknoloġija tal-enerġija nadifa, inkluż permezz ta' kooperazzjoni fir-riċerka, b'mod partikolari dwar l-enerġija rinnovabbli, il-ħżin tal-enerġija u d-dekarbonizzazzjoni tal-użu tal-fjuwils fossili;

(f) jippromwovu ħolqien tal-enerġija b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju li jikkontribwixxi għal tranżizzjoni tal-enerġija nadifa f'konformità mal-objettivi tal-Ftehim ta' Pariġi;

(g) isaħħu l-bini tal-kapaċitajiet u jippromwovu l-investiment fl-infrastrutturi tal-enerġija u fit-teknoloġiji tal-enerġija nadifa filwaqt li jqisu l-prinċipju tat-trasparenza;

(h) jippromwovu l-kompetizzjoni u klima ta' investiment favorevoli fis-suq tal-enerġija.

2. Għal dawn il-finijiet, il-Partijiet jaqblu li jippromwovu kuntatti u riċerka konġunta għall-benefiċċju reċiproku tagħhom, inkluż permezz ta' kooperazzjoni reġjonali fl-enerġija. Bl-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u l-Ftehim ta' Pariġi bħala l-qafas ġenerali li jiggwida s-sħubija, il-Partijiet jinnotaw il-ħtieġa li jiġu indirizzati r-rabtiet bejn l-aċċess affordabbli għal servizzi ta' enerġija nadifa u l-iżvilupp sostenibbli. Dawn l-attivitajiet jistgħu jiġu promossi, *inter alia*, f'kooperazzjoni mal-Inizjattiva tal-Unjoni Ewropea dwar l-Enerġija.

ARTIKOLU 40

Trasport

1. Il-Partijiet jagħmlu ħilithom li jikkooperaw fl-oqsma rilevanti tal-politika tat-trasport bil-għan li jippromwovu t-trasport sostenibbli, kif ukoll infrastruttura ta' kwalità, affidabbli, sostenibbli u reżiljenti, inkluża l-infrastruttura reġjonali u transfruntiera, f'konformità mal-istandards u l-prinċipji internazzjonali rilevanti li huma applikabbli għaż-żewġ Partijiet, itejbu l-moviment tal-merkanzija u tal-passiġġieri, jappoġġaw l-iżvilupp ekonomiku u l-benesseri tal-bniedem, b'enfasi fuq aċċess għall-but ta' kulħadd u ekwu għal kulħadd, filwaqt li jippromwovu s-sikurezza u s-sigurtà marittimi u tal-avjazzjoni, jippromwovu l-protezzjoni ambjentali, u jżidu l-effiċjenza tas-sistemi tat-trasport tagħhom.

2. Il-kooperazzjoni bejn il-Partijiet f'dan il-qasam għandu jkollha l-għan li tippromwovi:

(a) l-iskambju ta' informazzjoni dwar il-politiki u l-prattiki tat-trasport rispettivi tagħhom, speċjalment fir-rigward ta' sistemi tat-trasport urban u pubbliku sikuri, għall-but ta' kulħadd, aċċessibbli u sostenibbli għal kulħadd, b'attenzjoni speċjali għall-ħtiġijiet ta' dawk f'sitwazzjonijiet vulnerabbli (inklużi n-nisa, it-tfal, il-persuni b'diżabilità u l-persuni akbar fl-età), it-trasport fuq l-art, it-trasport bil-baħar, it-trasport bl-ajru, il-loġistika tat-trasport u l-interkonnessjoni u l-interoperabbiltà tan-networks tat-trasport multimodali;

(b) l-użu ċivili ta' sistemi globali ta' navigazzjoni bis-satellita, b'enfasi fuq kwistjonijiet regolatorji, industrijali u dawk marbuta mal-iżvilupp tas-suq li huma ta' interess reċiproku; f'dan ir-rigward, se jitqies l-użu tas-sistema globali Ewropea ta' navigazzjoni bis-satellita biex jiġu mmassimizzati l-benefiċċji għaż-żewġ Partijiet;

(c) djalogu mmirat biex itejjeb is-sikurezza tal-avjazzjoni, tan-networks tal-infrastruttura tat-trasport bl-ajru u tal-operazzjonijiet għal moviment rapidu, effiċjenti, sostenibbli, sikur u sigur tan-nies u tal-merkanzija, u biex jeżamina l-possibbiltajiet għal aktar żvilupp tar-relazzjonijiet fil-qasam tat-trasport bl-ajru. Jenħtieġ li l-kooperazzjoni fl-avjazzjoni ċivili tiġi promossa aktar.

(d) djalogu fil-qasam tas-servizzi tat-trasport bil-baħar f'oqsma ta' interess reċiproku li jkollu l-għan b'mod partikolari: li jiffaċilita u jikkoopera dwar l-eliminazzjoni tal-ostakoli kollha li jistgħu jxekklu l-iżvilupp tal-kummerċ bil-baħar u jtejjeb il-kundizzjonijiet li bihom jitwettqu l-operazzjonijiet tat-trasport tal-merkanzija bil-baħar bejn il-portijiet tal-Partijiet; li jipprovdi aċċess mhux ristrett għal kummerċ internazzjonali u transfruntier fuq bażi kummerċjali; li jsaħħaħ il-kompetittività tas-settur tat-trasport bil-baħar tal-Partijiet; u li jagħti trattament mhux diskriminatorju lil bastimenti li jtajru l-bandiera ta' Stat Membru jew tat-Tajlandja, rispettivament, jew operati minn ċittadini jew kumpaniji tal-Parti l-oħra meta mqabbla mat-trattament mogħti lill-bastimenti tagħha stess rigward l-aċċess għall-portijiet, is-servizzi awżiljarji u s-servizzi portwarji, inkluż ir-rwol tat-trasport bil-baħar fl-iżvilupp ta' katina tat-trasport effiċjenti;

(e) li jimplimenta standards dwar is-sigurtà, is-sikurezza, u l-prevenzjoni tat-tniġġis tal-baħar kif ukoll it-tnaqqis tiegħu, speċjalment fir-rigward tat-trasport bil-baħar, f'konformità mal-konvenzjonijiet internazzjonali applikabbli għall-Partijiet, inkluża l-kooperazzjoni fil-fora internazzjonali adatta mmirata sabiex jiġi żgurat infurzar aħjar tar-regolamenti internazzjonali.

ARTIKOLU 41

Turiżmu

1. Iggwidati mil-linji gwida internazzjonali rilevanti għat-turiżmu sostenibbli, il-Partijiet għandu jkollhom l-għan li jtejbu l-iskambju ta' informazzjoni u jistabbilixxu l-aħjar prattika sabiex jiżguraw żvilupp ibbilanċjat ta' turiżmu sostenibbli li joħloq l-impjiegi u jippromwovi l-kultura u l-prodotti lokali, u jippromwovu l-iżvilupp ta' għodod għall-monitoraġġ tal-impatti tal-iżvilupp sostenibbli fuq it-turiżmu sostenibbli.

2. Il-Partijiet jaqblu li jiżviluppaw kooperazzjoni dwar is-salvagwardja u l-massimizzazzjoni tal-potenzjal tal-wirt naturali u kulturali, billi jimmitigaw l-impatti negattivi tat-turiżmu, b'mod partikolari l-isfruttament tal-bnedmin, speċjalment tat-tfal, fi kwalunkwe forma, billi jirrispettaw l-organiżmi selvaġġi, il-flora, il-bijodiversità u l-ekosistemi, u billi jsaħħu l-kontribut pożittiv tan-negozju tat-turiżmu għall-iżvilupp sostenibbli tal-komunitajiet lokali, *inter alia*, billi jiżviluppaw turiżmu sostenibbli, filwaqt li jirrispettaw l-integrità u l-interessi tal-komunitajiet lokali u tradizzjonali, u jtejbu t-taħriġ fl-industrija tat-turiżmu.

ARTIKOLU 42

Edukazzjoni u Kultura

1. Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu l-kooperazzjoni fil-qasam tal-edukazzjoni u tal-kultura, li tkun tirrispetta kif xieraq id-diversità tagħhom, bil-għan li jiżdied il-fehim reċiproku u l-għarfien tal-kulturi rispettivi tagħhom.

2. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jieħdu miżuri xierqa biex jippromwovu l-kontribut tal-edukazzjoni u l-kultura għat-taħriġ fl-iżvilupp sostenibbli u l-iskambji kulturali u biex iwettqu inizjattivi konġunti f'dawn l-oqsma, inkluża l-organizzazzjoni konġunta ta' avvenimenti kulturali. F'dan ir-rigward, il-Partijiet jaqblu wkoll li jkomplu jappoġġaw l-attivitajiet tal-Fondazzjoni Asja-Ewropa (ASEF).

3. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw mill-qrib f'fora internazzjonali rilevanti, bħall-Organizzazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Edukazzjoni, ix-Xjenza u l-Kultura (UNESCO), sabiex itejbu l-preservazzjoni tal-wirt kulturali tanġibbli u intanġibbli, b'mod partikolari fil-kuntest tal-Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni tal-Patrimonju Dinji Kulturali u Naturali, adottata mill-Konferenza Ġenerali tal-UNESCO fis-16 ta' Novembru 1972 u mill-Konvenzjoni għall-Ħarsien tal-Patrimonju Kulturali Intanġibbli, adottata mill-Konferenza Ġenerali tal-UNESCO fis-17 ta' Ottubru 2003, filwaqt li jagħtu importanza lill-promozzjoni tad-diversità kulturali għall-iżvilupp tal-arti u tal-ekonomija kreattiva bbażata fuq l-għarfien.

4. Barra minn hekk, il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu miżuri mfassla biex joħolqu rabtiet bejn l-aġenziji speċjalizzati rispettivi tagħhom u biex jinkoraġġixxu skambji ta' informazzjoni, għarfien espert, studenti, persunal akkademiku, esperti, u jippromwovu aktar ir-rabtiet bejn il-gruppi ta' riflessjoni. Fil-kooperazzjoni tagħhom u fl-użu ta' riżorsi tekniċi, għandu jittieħed vantaġġ mill-faċilitajiet offruti mill-programmi tal-Unjoni fl-Asja tax-Xlokk fil-qasam tal-edukazzjoni u l-kultura kif ukoll mill-esperjenza li l-Partijiet kisbu f'dan il-qasam. Il-Partijiet jaqblu wkoll li jintensifikaw il-kooperazzjoni fl-edukazzjoni għolja u jippromwovu l-implimentazzjoni tal-programm Erasmus+, kif ukoll li jiskambjaw l-aħjar prattiki fil-qasam tal-politiki dwar iż-żgħażagħ u l-ħidma fost iż-żgħażagħ.

ARTIKOLU 43

Ambjent u Riżorsi Naturali

1. Il-Partijiet jaqblu dwar il-ħtieġa li jikkooperaw dwar il-protezzjoni tal-ambjent u lejn ekonomiji b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, reżiljenti, effiċjenti fir-riżorsi u ċirkolari, inkluża l-bijoekonomija, id-diżakkoppjar tat-tkabbir ekonomiku mid-degradazzjoni ambjentali, u li jikkonservaw u jimmaniġġjaw, b'mod sostenibbli, ir-riżorsi naturali u jrawmu d-diversità bijoloġika bħala bażi għall-iżvilupp tal-ġenerazzjonijiet attwali u dawk futuri.

2. Il-Partijiet jaqblu li l-kooperazzjoni dwar ir-riżorsi ambjentali u naturali għandha tippromwovi l-użu effiċjenti tar-riżorsi, il-konservazzjoni u t-titjib tal-ambjent sabiex jintlaħaq żvilupp sostenibbli. Fit-twettiq tal-kooperazzjoni tagħhom, il-Partijiet se jaħdmu lejn l-implimentazzjoni tal-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u l-implimentazzjoni effettiva tal-ftehimiet ambjentali multilaterali rilevanti, inkluż il-Ftehim ta' Pariġi.

3. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jaħdmu sabiex ikomplu u jsaħħu l-kooperazzjoni tagħhom fil-programmi reġjonali dwar l-ambjent, b'mod speċifiku fir-rigward ta':

(a) il-promozzjoni tas-sensibilizzazzjoni dwar l-ambjent u tal-governanza ambjentali tajba inkluża l-parteċipazzjoni mtejba u sinifikattiva tal-komunitajiet lokali fil-protezzjoni ambjentali u fl-isforzi għall-iżvilupp sostenibbli;

(b) it-tranżizzjoni lejn ekonomija ċirkolari biex jiġu żgurati konsum u produzzjoni sostenibbli, tiġi mmassimizzata l-effiċjenza tar-riżorsi, u jiġi mminimizzat il-ħolqien tal-iskart, b'mod partikolari l-iskart tal-plastik, għall-prevenzjoni tat-tniġġis tal-plastik u tal-mikroplastiks fil-baħar;

(c) l-integrazzjoni tal-valuri tal-ekosistema u tal-bijodiversità fl-ippjanar nazzjonali u lokali, fl-istrateġiji u fil-kontijiet għat-tnaqqis tal-faqar, u l-promozzjoni tal-implimentazzjoni ta' ftehimiet ambjentali multilaterali rilevanti, inkluż dwar il-bijodiversità u l-kummerċ internazzjonali tal-organiżmi selvaġġi;

(d) il-protezzjoni, il-konservazzjoni u r-restawr tal-art u tal-ħamrija u l-ġestjoni sostenibbli tal-art biex tinkiseb dinja newtrali għad-degradazzjoni tal-art;

(e) il-kooperazzjoni lejn il-ġestjoni sostenibbli tal-foresti u t-titjib tal-governanza tal-foresti, inklużi l-kontributi għall-kooperazzjoni reġjonali biex jiġu miġġielda l-qtugħ illegali tas-siġar għall-injam u l-kummerċ assoċjat tiegħu, id-deforestazzjoni u d-degradazzjoni tal-foresti, inkluż permezz tal-promozzjoni ta' ktajjen tal-provvista mingħajr deforestazzjoni, il-promozzjoni tal-konservazzjoni, l-afforestazzjoni, ir-riforestazzjoni, ir-restawr u t-titjib tal-ħażniet ta' karbonju tal-foresti. Din tista' tinkludi l-konklużjoni ta' Ftehim ta' Sħubija Volontarja dwar Infurzar tal-Liġi, Tmexxija u Kummerċ fis-Settur Forestali;

(f) il-ġestjoni effettiva tal-parks nazzjonali u l-identifikazzjoni u l-protezzjoni ta' żoni ta' bijodiversità rikka u ta' ekosistemi fraġli, b'attenzjoni dovuta għall-komunitajiet lokali li jgħixu f'dawk iż-żoni jew qribhom u speċijiet mhedda u fil-periklu;

(g) il-protezzjoni u l-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi kostali u tal-baħar inklużi ż-żoni u l-ambjent protetti tal-baħar;

(h) il-prevenzjoni tal-moviment transfruntier illegali ta' sustanzi kimiċi, skart solidu u elettroniku u skart tal-baħar, sustanzi li jnaqqsu l-ożonu, u speċijiet mhedda u fil-periklu; il-prevenzjoni tat-tniġġis tal-ilma, tal-ħamrija, tal-arja u tal-istorbju;

(i) l-iżgurar ta' mmaniġġjar tas-sustanzi kimiċi u tal-iskart inkluživ, reżiljenti u ambjentalment korrett;

(j) il-promozzjoni ta' kooperazzjoni dwar il-ġestjoni sostenibbli tal-ilma u tas-sanitazzjoni biex jiġu żgurati d-disponibbiltà, il-kwalità u l-effiċjenza tal-ilma;

(k) il-promozzjoni tal-ekoinnovazzjoni u tat-teknoloġiji nodfa, biex jiġu promossi u użati teknoloġiji ambjentali, prodotti u servizzi sostenibbli, inkluż permezz ta' inċentivi fiskali u finanzjarji xierqa;

(l) il-promozzjoni tal-użu tas-sistemi ta' osservazzjoni tad-Dinja dwar kwistjonijiet ambjentali, kif ukoll il-bini tal-kapaċitajiet u l-kondiviżjoni tal-esperjenzi relatati.

ARTIKOLU 44

Governanza tal-Oċeani

1. Il-Partijiet għandhom isaħħu d-djalogu u l-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet ta' governanza tal-oċeani bil-għan li jippromwovu l-konservazzjoni fit-tul u l-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi ħajjin tal-baħar u tal-ekosistemi tal-baħar.

2. Il-Partijiet għandhom itejbu l-kooperazzjoni dwar il-konservazzjoni, il-ġestjoni u l-isfruttament sostenibbli tar-riżorsi ħajjin tal-baħar kif definiti fil-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar tal-1982 (UNCLOS), adottata mit-Tielet Konferenza dwar il-Liġi tal-Baħar fl-10 ta' Diċembru 1982, u l-Kodiċi ta' Kondotta għal Sajd Responsabbli tal-FAO, adottat mir-Riżoluzzjoni tal-Konferenza tal-FAO Nru 4/95 tal-31 ta' Ottubru 1995. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jikkooperaw fil-promozzjoni tal-implimentazzjoni tal-objettivi tal-Ftehim tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Implimentazzjoni tad-Dispożizzjonijiet tal-UNCLOS relatati mal-Konservazzjoni u l-Ġestjoni tal-Istokkijiet tal-Ħut Transżonali b'Miżuri Internazzjonali ta' Konservazzjoni u ta' Ġestjoni minn Bastimenti tas-Sajd fl-Ibħra Miftuħa.

3. Il-Partijiet jaqblu wkoll li jikkooperaw:

(a) fil-promozzjoni tal-implimentazzjoni tal-Ftehim tal-FAO dwar Miżuri tal-Istat tal-Port li jimpedixxu, jiskoraġġixxu u jeliminaw is-sajd illegali, mhux irrappurtat u mhux irregolat (IUU);

(b) mal-Organizzazzjonijiet Reġjonali tal-Ġestjoni tas-Sajd (RFMOs) jew mal-Arranġamenti li għalihom huma membri, osservaturi, jew partijiet mhux kontraenti li jikkooperaw, u fi ħdanhom, bil-għan li jiġu promossi l-konservazzjoni u l-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi ħajjin tal-baħar u l-ekosistemi tagħhom;

(c) dwar il-ġlieda kontra s-sajd IUU u attivitajiet relatati mas-sajd b'miżuri komprensivi, effettivi u trasparenti, inkluż permezz tal-kondiviżjoni tal-esperjenza, il-promozzjoni tal-bini tal-kapaċitajiet u l-iskambju ta' informazzjoni dwar attivitajiet ta' sajd IUU, fejn xieraq, filwaqt li jitqiesu l-kunfidenzjalità tad-*data* u l-liġijiet domestiċi;

(d) fil-promozzjoni tal-prinċipji u d-drittijiet fundamentali fuq il-post tax-xogħol fis-settur tas-sajd u tal-frott tal-baħar u fl-implimentazzjoni tal-Konvenzjoni dwar ix-Xogħol fis-Sajd Nru 188 tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO), li saret f'Ġinevra fit-30 ta' Mejju 2007;

(e) dwar l-iżvilupp ta' akkwakultura tal-baħar sostenibbli u responsabbli, inkluż dwar l-implimentazzjoni tal-objettivi u l-prinċipji tal-Kodiċi ta' Kondotta għal Sajd Responsabbli tal-FAO;

(f) dwar it-tnaqqis tal-pressjonijiet fuq l-oċeani, *inter alia*, permezz tal-ġlieda kontra l-iskart u t-tniġġis tal-baħar, inkluż minn sorsi bbażati fuq l-art u bbażati fuq il-bastimenti, kif ukoll attivitajiet tal-bniedem b'rabta mal-baħar skont l-obbligi internazzjonali applikabbli għall-Partijiet, u permezz ta' miżuri ta' adattament u ta' mitigazzjoni biex tissaħħaħ ir-reżiljenza tal-oċeani u tal-komunitajiet kostali għat-tibdil fil-klima.

ARTIKOLU 45

Agrikoltura, Bhejjem, Sajd u Żvilupp Rurali

1. Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu d-djalogu fir-rigward tal-agrikoltura, tal-bhejjem, tas-sajd u tal-iżvilupp rurali. Il-Partijiet se jiskambjaw informazzjoni u jiżviluppaw kooperazzjoni fir-rigward:

(a) tal-politika agrikola u l-perspettiva internazzjonali dwar l-agrikoltura b'mod ġenerali;

(b) tal-promozzjoni u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ agrikolu, inkluż il-kummerċ tal-pjanti, tal-annimali, tal-annimali akkwatiċi u tal-prodotti tagħhom;

(c) tal-politika dwar l-iżvilupp fiż-żoni rurali, inklużi riżorsi u inputs produttivi oħra, għarfien, servizzi finanzjarji, swieq u opportunitajiet għaż-żieda fil-valur u l-impjiegi mhux agrikoli;

(d) tal-politika dwar il-pjanti, l-annimali, il-prodotti tal-annimali akkwatiċi inklużi skemi tal-kwalità agrikola bħall-indikazzjonijiet ġeografiċi u l-produzzjoni organika, kif ukoll il-kooperazzjoni dwar Prattiki Agrikoli Tajbin;

(e) tal-promozzjoni ta' sistemi ta' ċertifikazzjoni u akkreditazzjoni tal-agrikoltura organika u produzzjoni agrikola sostenibbli.

2. Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu l-kooperazzjoni teknoloġika, il-bini tal-kapaċitajiet jew kwalunkwe forma oħra ta' kooperazzjoni li żżid il-produttività, il-produzzjoni sikura u sostenibbli u l-prattiki reżiljenti fl-agrikoltura, fil-bhejjem, fis-sajd u fiż-żoni tal-iżvilupp rurali, u li ttejjeb it-tħejjija, il-prevenzjoni, l-identifikazzjoni, ir-rispons u l-kontroll tal-pjanti, tal-annimali, u tal-mard żoonotiku f'konformità mal-approċċ Saħħa Waħda u mal-istandards internazzjonali.

3. Il-Partijiet jaqblu li jħeġġu lis-setturi pubbliċi u privati jiddiskutu u jiskambjaw informazzjoni dwar in-negozju, inklużi avvenimenti ta' tqabbil tan-negozju u ta' promozzjoni tal-kummerċ għall-prodotti agrikoli.

ARTIKOLU 46

Saħħa

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw u jikkondividu l-esperjenza u l-aħjar prattiki fis-settur tas-saħħa bil-għan li jsaħħu l-attivitajiet fl-oqsma tar-riċerka, jindirizzaw it-theddid minn mard ewlieni mhux komunikabbli u minn mard komunikabbli, inkluża l-pandemija tal-COVID-19, u t-tisħiħ tal-kopertura universali tas-saħħa, kif ukoll tas-servizzi tas-saħħa, inklużi s-servizzi tal-kura tas-saħħa sesswali u riproduttiva. Il-Partijiet jaqblu wkoll li jiskambjaw fehmiet u l-aħjar prattiki dwar kwistjonijiet regolatorji rilevanti għall-farmaċewtiċi u l-apparat mediku.

2. Il-kooperazzjoni għandha sseħħ prinċipalment permezz ta' fora internazzjonali, inkluża l-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa, u inizjattivi multilaterali, f'oqsma:

(a) bħar-riċerka konġunta u l-iżvilupp ta' programmi vertikali ewlenin tas-saħħa; ir-riċerka konġunta permezz ta' inizjattivi multilaterali bħall-Alleanza Globali għall-Mard Kroniku u l-Kollaborazzjoni Globali fir-Riċerka għat-Tħejjija għall-Mard Infettiv;

(b) bħal-bini tal-kapaċitajiet u l-iżvilupp tar-riżorsi umani;

(c) bħal ftehimiet internazzjonali fis-settur tas-saħħa.

ARTIKOLU 47

Impjiegi u Affarijiet Soċjali

1. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni u jippromwovu l-assistenza teknika fil-qasam tal-impjiegi u l-affarijiet soċjali, inkluża l-kooperazzjoni dwar il-koeżjoni reġjonali u soċjali, is-saħħa u s-sikurezza fuq il-post tax-xogħol, l-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-paga ugwali għax-xogħol ta' valur ugwali, l-apprendiment tul il-ħajja u l-iżvilupp tal-ħiliet, il-protezzjoni soċjali u x-xogħol deċenti, bil-għan li tissaħħaħ id-dimensjoni soċjali tal-globalizzazzjoni.

2. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid il-ħtieġa li jappoġġaw il-proċess tal-globalizzazzjoni li huwa ta' benefiċċju għal kulħadd u li jippromwovu impjieg sħiħ u produttiv u xogħol deċenti bħala element ewlieni tal-iżvilupp sostenibbli u t-tnaqqis tal-faqar, kif approvat mill-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli, id-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta, adottata f'Ġinevra fl-10 ta' Ġunju 2008, u d-Dikjarazzjoni taċ-Ċentenarju tal-ILO għall-Futur tax-Xogħol, adottata f'Ġinevra fil-21 ta' Ġunju 2019. Il-Partijiet għandhom iqisu l-karatteristiċi rispettivi u n-natura differenti tas-sitwazzjonijiet ekonomiċi u soċjali tagħhom.

3. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-impenji rispettivi tagħhom li jippromwovu u jimplimentaw b'mod effettiv l-istandards soċjali u tax-xogħol rikonoxxuti internazzjonalment, u li jirrispettaw, jippromwovu u jwettqu fil-prattika l-prinċipji u d-drittijiet fundamentali fuq il-post tax-xogħol kif stabbiliti fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq ix-Xogħol, adottata f'Ġinevra fit-18 ta' Ġunju 1998 u emendata fl-10 ta' Ġunju 2022. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw u li jipprovdu assistenza teknika bil-għan li jaħdmu lejn ir-ratifika u l-implimentazzjoni tal-Konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO kif ukoll li jikkooperaw dwar il-promozzjoni tar-ratifika u l-implimentazzjoni ta' Konvenzjonijiet aġġornati oħra tal-ILO kif xieraq, inkluż fir-rigward tal-vjolenza u l-fastidju fid-dinja tax-xogħol.

4. Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu l-kooperazzjoni bejn il-gvern u s-sħab soċjali fl-oqsma tal-impjiegi u l-affarijiet soċjali kif ukoll l-iskambji ta' informazzjoni dwar l-impjiegi, is-saħħa u s-sikurezza fuq il-post tax-xogħol, l-ispezzjonijiet tax-xogħol u d-djalogu soċjali dwar il-protezzjoni soċjali u tax-xogħol.

5. Il-kooperazzjoni skont dan l-Artikolu tista' tinkludi, *inter alia*, programmi u proġetti speċifiċi, kif miftiehem b'mod reċiproku, kif ukoll djalogu, kooperazzjoni u inizjattivi dwar suġġetti ta' interess komuni fil-livell bilaterali jew multilaterali, bħall-ASEM, UE- ASEAN u l-ILO.

ARTIKOLU 48

Statistika

Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu, f'konformità mal-attivitajiet eżistenti ta' kooperazzjoni statistika bejn l-Unjoni u l-ASEAN, il-kooperazzjoni fl-armonizzazzjoni tal-metodi u l-prattika statistiċi inklużi l-ġbir, l-ipproċessar, l-analiżi u t-tixrid tal-istatistika biex tiżdied id-disponibbiltà ta' *data* ta' kwalità għolja, f'waqtha, rilevanti u ta' *data* aggregata aktar dettaljata, u b'hekk ikunu jistgħu jużaw, fuq bażi aċċettabbli b'mod reċiproku, statistika dwar il-kummerċ ta' merkanzija u servizzi u, b'mod aktar ġenerali, dwar kwalunkwe qasam ieħor kopert minn dan il-Ftehim li huwa adatt għall-ipproċessar statistiku. Il-Partijiet jenfasizzaw l-importanza tad-*data* u l-istatistika għall-implimentazzjoni tal-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli.

ARTIKOLU 49

Soċjetà Ċivili

Il-Partijiet jirrikonoxxu r-rwol u l-kontribut tas-soċjetà ċivili, speċjalment l-akkademiċi, is-sħab soċjali, kif ukoll ir-rabtiet bejn il-gruppi ta' riflessjoni u s-sħab soċjali, fil-proċess ta' djalogu u kooperazzjoni skont dan il-Ftehim u jaqblu li jinkoraġġixxu u jippromwovu djalogu effettiv mas-soċjetà ċivili, u jippromwovu l-parteċipazzjoni effettiva u kostruttiva tagħhom kif ukoll sħubijiet bejn diversi partijiet ikkonċernati.

TITOLU VI

MEZZI TA' KOOPERAZZJONI

ARTIKOLU 50

Riżorsi għall-Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jaqblu li jagħmlu disponibbli r-riżorsi xierqa, inklużi l-mezzi finanzjarji, sa fejn ir-riżorsi u r-regolamenti rispettivi tagħhom jippermettu, sabiex jissodisfaw l-objettivi tal-kooperazzjoni stabbiliti f'dan il-Ftehim.

2. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu lill-Bank Ewropew tal-Investiment biex ikompli bl-operazzjonijiet tiegħu fit-Tajlandja, f'konformità mal-proċeduri u l-kriterji tal-finanzjament tagħha.

ARTIKOLU 51

Kooperazzjoni fl-Iżvilupp ta' Pajjiżi Terzi

1. Il-Partijiet jaqblu li jistabbilixxu djalogu regolari dwar il-programmi ta' żvilupp rispettivi tagħhom f'pajjiżi terzi.

2. Il-Partijiet jaqblu wkoll li jikkooperaw f'azzjonijiet konġunti mmirati biex jipprovdu assistenza għall-iżvilupp sostenibbli lil pajjiżi ġirien tat-Tajlandja u lil hinn minnha, f'setturi rilevanti għall-kooperazzjoni trilaterali. L-oqsma ta' kooperazzjoni għandhom jiġu ddeterminati mis-sħab kollha involuti, abbażi tal-ħtiġijiet tal-pajjiżi benefiċjarji, il-kapaċità u l-għarfien espert tal-UE u tat-Tajlandja, u għandhom jiġu deċiżi fuq bażi *ad hoc*.

TITOLU VII

QAFAS ISTITUZZJONALI

ARTIKOLU 52

Il-Kumitat Konġunt

1. Huwa hawnhekk stabbilit Kumitat Konġunt, li huwa magħmul minn rappreżentanti taż-żewġ Partijiet fuq l-ogħla livell possibbli, li l-kompiti tiegħu għandhom ikunu li:

(a) jiżgura l-funzjonament tajjeb u l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim;

(b) jistabbilixxi prijoritajiet fir-rigward tal-għanijiet ta' dan il-Ftehim;

(c) jagħmel rakkomandazzjonijiet għall-promozzjoni tal-objettivi ta' dan il-Ftehim;

(d) isib soluzzjoni, fejn applikabbli, għal kwalunkwe differenza jew diverġenza li tirriżulta mill-interpretazzjoni, l-implimentazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim f'konformità mal-Artikolu 55;

(e) jeżamina l-informazzjoni kollha ppreżentata minn kwalunkwe waħda mill-Partijiet fir-rigward ta' nuqqas ta' ssodisfar tal-obbligi, u jwettaq konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra biex ifittex soluzzjoni amikevoli u reċiprokament aċċettabbli għall-Partijiet f'konformità mal-Artikolu 55;

2. Il-Kumitat Konġunt għandu normalment jiltaqa' mhux inqas minn kull sentejn f'Bangkok u fi Brussell alternattivament, f'data li tiġi deċiża bi ftehim reċiproku. Jistgħu jsiru wkoll laqgħat straordinarji tal-Kumitat Konġunt bi ftehim bejn il-Partijiet. Il-Kumitat Konġunt għandu jitmexxa b'mod alternattiv minn kull waħda mill-Partijiet. L-aġenda għal-laqgħat tal-Kumitat Konġunt għandha tiġi stabbilita bi ftehim bejn il-Partijiet.

3. Il-Kumitat Konġunt jista' jistabbilixxi gruppi ta' ħidma speċjalizzati sabiex jgħinuh fil-prestazzjoni tal-kompiti tiegħu. Dawn il-gruppi ta' ħidma għandhom jagħmlu rapporti dettaljati dwar l-attivitajiet tagħhom li jiġu sottomessi lill-Kumitat Konġunt f'kull waħda mil-laqgħat tiegħu.

4. Il-Partijiet jaqblu li għandu jkun ukoll ix-xogħol tal-Kumitat Konġunt li jiżgura l-funzjonament xieraq ta' kwalunkwe ftehim settorjali jew protokoll konkluż jew li jkun se jiġi konkluż bejn il-Partijiet.

5. Il-Kumitat Konġunt għandu jadotta r-regoli tiegħu ta' proċedura.

TITOLU VIII

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 53

Klawżola dwar Żviluppi Futuri

1. Il-Partijiet jistgħu, b'kunsens reċiproku, jespandu dan il-Ftehim bil-ħsieb li jkabbru l-livell ta' kooperazzjoni, anke billi jissumplimentawh permezz ta' ftehimiet jew protokolli dwar oqsma, setturi jew attivitajiet speċifiċi. Dawn il-ftehimiet jew protokolli speċifiċi għandhom ikunu parti integrali mir-relazzjonijiet bilaterali ġenerali bejn il-Partijiet u għandhom ikunu soġġetti għal qafas istituzzjonali komuni.

2. Fir-rigward tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, kwalunkwe waħda mill-Partijiet tista' tressaq suġġerimenti għat-tkabbir tal-ambitu tal-kooperazzjoni, filwaqt li tittieħed inkunsiderazzjoni l-esperjenza li tkun inkisbet mill-applikazzjoni tiegħu.

ARTIKOLU 54

Ftehimiet Oħra

1. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet rilevanti tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, la dan il-Ftehim u l-ebda azzjoni li tittieħed bis-saħħa tiegħu ma għandhom b'xi mod jaffettwaw is-setgħat tal-Istati Membri biex iwettqu attivitajiet ta' kooperazzjoni bilaterali mat-Tajlandja jew biex jikkonkludu, fejn xieraq, ftehimiet ġodda ta' kooperazzjoni mat-Tajlandja.

2. Dan il-Ftehim ma għandux jaffettwa l-applikazzjoni jew l-implimentazzjoni ta' impenji meħuda mill-Partijiet rispettivi f'relazzjoni ma' partijiet terzi.

3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jipprekludi lil Parti milli tieħu kwalunkwe azzjoni, inkluża azzjoni għas-soluzzjoni tat-tilwim, fl-ambitu ta' kwalunkwe ftehim internazzjonali ieħor li għalih iż-żewġ Partijiet ikunu parti.

ARTIKOLU 55

Twettiq tal-Obbligi

1. Il-Partijiet għandhom jieħdu kwalunkwe miżura ġenerali jew speċifika meħtieġa għat-twettiq tal-obbligi tagħhom skont dan il-Ftehim. Huma għandhom jaraw li l-objettivi stipulati fil-Ftehim jintlaħqu.

2. Skont l-Artikolu 52(1)(d), kwalunkwe Parti tista' tirreferi lill-Kumitat Konġunt kwalunkwe diverġenza fl-applikazzjoni jew fl-interpretazzjoni ta' dan il-Ftehim.

3. Jekk xi waħda mill-Partijiet tqis li l-Parti l-oħra ma ssodisfatx kwalunkwe wieħed mill-obbligi tagħha fl-ambitu ta' dan il-Ftehim, hija tista' tieħu miżuri adatti f'konformità mad-dritt internazzjonali.

4. Qabel ma tieħu l-miżuri xierqa msemmija fil-paragrafu 3 hawn fuq, ħlief fil-każijiet imsemmija fil-paragrafu 5, tali Parti għandha tippreżenta lill-Kumitat Konġunt l-informazzjoni rilevanti kollha meħtieġa għal eżami bir-reqqa tas-sitwazzjoni bil-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għall-Partijiet. Il-Partijiet għandhom jorganizzaw konsultazzjonijiet taħt l-awspiċji tal-Kumitat Konġunt. F'każ li l-Kumitat Konġunt ma jkunx jista' jilħaq soluzzjoni reċiprokament aċċettabbli, tali Parti tista' tieħu miżuri xierqa.

5. Jekk kwalunkwe Parti jkollha raġunijiet serji biex tikkunsidra li l-Parti l-oħra tkun naqset milli tissodisfa b'mod sostanzjali kwalunkwe wieħed mill-obbligi li huma deskritti bħala elementi essenzjali fl-Artikoli 1(1) u 3(1), hija għandha tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra b'dan in-nuqqas ta' konformità. Fuq talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet, il-Kumitat Konġunt, jew kif miftiehem b'mod ieħor mill-Partijiet, għandu jwettaq konsultazzjonijiet urġenti f'perjodu ta' mhux aktar minn 30 jum għal eżami dettaljat ta' kwalunkwe aspett, jew bażi tal-miżura, bil-ħsieb li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għall-Partijiet. Wara dan il-perjodu, il-Parti notifikanti tista' tapplika miżuri xierqa.

6. Huma u jintgħażlu l-miżuri xierqa għandha tingħata prijorità lil dawk li l-inqas ifixklu l-funzjonament ta' dan il-Ftehim jew, skont il-każ, ta' kwalunkwe ftehim ieħor. Dawn il-miżuri għandhom ikunu ta' natura temporanja u proporzjonati għall-ksur bil-għan li jinkoraġġixxu t-twettiq eventwali tal-obbligi. Għall-finijiet tal-paragrafu 4, "miżuri xierqa" jistgħu jinkludu s-sospensjoni, parzjalment jew kompletament, ta' dan il-Ftehim. Għall-finijiet tal-paragrafu 5, "miżuri xierqa" jistgħu jinkludu s-sospensjoni, parzjalment jew kompletament, ta' dan il-Ftehim jew ta' kwalunkwe ftehim speċifiku msemmi fl-Artikolu 53(1).

Id-deċiżjoni ta' sospensjoni tittieħed minn kull Parti f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti rispettivi tagħhom.

7. Kull Parti tista' titlob lill-Kumitat Konġunt jirrieżamina ċ-ċirkostanzi li wasslu għall-applikazzjoni ta' miżuri xierqa, bil-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli reċiprokament għaż-żewġ Partijiet. Il-Parti li tieħu l-miżuri xierqa għandha tirtirahom hekk kif ikun ġustifikat.

ARTIKOLU 56

Faċilitazzjoni

Sabiex tiġi ffaċilitata l-kooperazzjoni fil-qafas ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet jaqblu li jagħtu l-faċilitajiet meħtieġa lill-uffiċjali u lill-esperti involuti fl-implimentazzjoni tal-kooperazzjoni implimentattiva għat-twettiq tal-funzjonijiet tagħhom, f'konformità mal-liġijiet, ir-regoli u r-regolamenti rispettivi tagħhom.

ARTIKOLU 57

Applikazzjoni Territorjali

Dan il-Ftehim għandu japplika, minn naħa waħda, għat-territorji li fihom japplikaw it-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea taħt il-kundizzjonijiet stipulati f'dawk it-Trattati, u, min-naħa l-oħra, għat-territorju tat-Tajlandja.

ARTIKOLU 58

Definizzjoni tal-Partijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, "il-Partijiet" għandha tfisser l-Unjoni jew l-Istati Membri tagħha, jew l-Unjoni u l-Istati Membri tagħha, f'konformità mas-setgħat rispettivi tagħhom, minn naħa waħda, u t-Tajlandja, min-naħa l-oħra.

ARTIKOLU 59

Dħul fis-Seħħ u Applikazzjoni Provviżorja

1. Dan il-Ftehim għandu jidħol fis-seħħ fit-tletin (30) jum wara d-data li fiha l-aħħar Parti tkun innotifikat lill-Parti l-oħra dwar it-tlestija tal-proċeduri legali interni rispettivi tagħha neċessarji għal dak il-għan.

2. Minkejja l-paragrafu 1, it-Tajlandja u l-Unjoni Ewropea jistgħu japplikaw dan il-Ftehim b'mod provviżorju, kompletament jew parzjalment, f'konformità mal-proċeduri interni rispettivi tagħhom, sakemm jidħol fis-seħħ.

3. Tali applikazzjoni provviżorja għandha tidħol fis-seħħ tletin (30) jum wara d-data li fiha:

(a) L-Unjoni Ewropea tkun innotifikat lit-Tajlandja dwar it-tlestija tal-proċeduri meħtieġa, filwaqt li tkun indikat il-partijiet ta' dan il-Ftehim li għandhom jiġu applikati b'mod provviżorju; u

(b) It-Tajlandja tkun innotifikat lill-Unjoni Ewropea dwar it-tlestija tal-proċeduri meħtieġa, filwaqt li tkun aċċettat il-partijiet tal-Ftehim li jenħtieġ li jiġu applikati b'mod provviżorju.

4. Kwalunkwe Parti tista' tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub bl-intenzjoni tagħha li ttemm l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim. It-terminazzjoni għandha tidħol fis-seħħ tletin (30) jum mid-data tal-wasla ta' tali notifika.

5. Għad-dispożizzjonijiet f'dan il-ftehim li jiġu applikati b'mod provviżorju, id-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim għandu jinftiehem li jirreferi għad-data tal-applikazzjoni provviżorja kif stabbilit fil-paragrafu 3.

Il-Kumitat Konġunt u korpi oħrajn stabbiliti skont dan il-Ftehim jistgħu jeżerċitaw il-funzjonijiet tagħhom matul l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim sal-punt li dawn il-funzjonijiet ikunu neċessarji sabiex tiġi żgurata l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim. Kwalunkwe deċiżjoni adottata fit-twettiq tal-funzjonijiet tagħhom ma tibqax effettiva jekk l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim tiġi tterminata f'konformità mal-paragrafu 4.

ARTIKOLU 60

Durata u Terminazzjoni

1. Dan il-Ftehim huwa validu għal perjodu ta' ħames (5) snin. Huwa għandu jiġi estiż b'mod awtomatiku għal perjodi suċċessivi oħra ta' sena, sakemm waħda mill-Partijiet ma tinnotifikax lill-Parti l-oħra bil-miktub, sa sitt (6) xhur qabel it-tmiem ta' kwalunkwe perjodu ta' sena sussegwenti, dwar l-intenzjoni tagħha li ma testendix dan il-Ftehim.

2. Dan il-Ftehim jista' jintemm minn kwalunkwe waħda mill-Partijiet b'avviż bil-miktub lill-Parti l-oħra. It-terminazzjoni għandha tidħol fis-seħħ sitt (6) xhur wara li l-Parti l-oħra tkun irċeviet in-notifika. Din it-terminazzjoni ma għandhiex taffettwa l-proġetti għaddejjin bħalissa li nbdew skont dan il-Ftehim qabel il-wasla tan-notifika.

ARTIKOLU 61

Emendi

Kwalunkwe emenda għal dan il-Ftehim għandha ssir bi ftehim bejn il-Partijiet. Kwalunkwe emenda għandha ssir effettiva biss wara li l-aħħar Parti tkun innotifikat lill-Parti l-oħra li l-formalitajiet kollha meħtieġa jkunu tlestew.

ARTIKOLU 62

Dikjarazzjonijiet Konġunti

Id-Dikjarazzjonijiet Konġunti annessi ma' dan il-Ftehim għandhom jiffurmaw parti integrali minn dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 63

Notifiki

In-notifiki magħmula f'konformità mal-Artikolu 59 għandhom isiru lis-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u lill-Ministeru tal-Affarijiet Barranin tat-Tajlandja, rispettivament.

ARTIKOLU 64

Testi Awtentiċi

Dan il-Ftehim ġie miktub bil-lingwa Bulgara, Kroata, Ċeka, Daniża, Netherlandiża, Ingliża, Estonjana, Finlandiża, Franċiża, Ġermaniża, Griega, Ungeriża, Irlandiża, Taljana, Latvjana, Litwana, Maltija, Pollakka, Portugiża, Rumena, Slovakka, Slovena, Spanjola, Żvediża u Tajlandiża, u kull wieħed minn dawn it-testi huwa ugwalment awtentiku.

Magħmul fi […] nhar […]

DIKJARAZZJONI KONĠUNTA DWAR L-ARTIKOLU 5
(REATI SERJI TA' TĦASSIB INTERNAZZJONALI)

Kemm l-Istati Membri kif ukoll it-Tajlandja huma firmatarji tal-Istatut ta' Ruma tal-Qorti Kriminali Internazzjonali, li jikkostitwixxi żvilupp importanti għas-sistema tal-ġustizzja internazzjonali u l-funzjonament effettiv tagħha. L-Istatut ta' Ruma jistipula li l-ġenoċidju, ir-reati kontra l-umanità u r-reati tal-gwerra huma reati serji ta' tħassib internazzjonali.

DIKJARAZZJONI KONĠUNTA DWAR L-ARTIKOLU 23
(KOOPERAZZJONI ĠUDIZZJARJA U LEGALI)

Il-Gvern Rjali Tajlandiż għandu jipproċedi b'kull mezz f'konformità mal-liġijiet tiegħu biex jiżgura li l-persuna ma tingħatax is-sentenza tal-mewt, u jekk il-Qorti tagħti sentenza tal-mewt, il-Gvern Rjali Tajlandiż għandu jissottometti rakkomandazzjoni għal Maħfra Rjali.

____